



EL MIRALL

núm. 89

500 ptes

Dossier

**10 anys després del
primer Parc Natural**

Entrevista

**Miquel Vicens, el cappare
del lobby turístic de Mallorca**

Reportatges

**Blai Bonet a la retina
Breu història del
sindicalisme hoteler**

Seccions: música, llibres, art, cinema, miscel·lània d'actualitat i ecologia

M. Roja

Projecte Natura

Accions realitzades per "SA NOSTRA" en la defensa del Medi Ambient.



PROJECTE NATURA

Un món de possibilitats
per a la millora i la conservació
del Medi Ambient.



Publicació del llibre "Menorca,
Reserva de la Biosfera"



Programa didàctic "El colors
del blau. Un viatge pel cicle
de l'aigua"



Exposició didàctica "Què li feim
a la Terra?"



Seminari internacional sobre
Desenvolupament Sostenible a la
Mediterrània



CD-ROM del Parc Natural de
s'Albufera



Road-show sobre
Desenvolupament Sostenible a
la Mediterrània



Publicació del llibre "Arbres i
arbusts de les Balears (Boscos
i Garrigues. Guia de camp)"



Publicació "Estat del Medi
Ambient. Illes Balears, 1996"



Finca Agrícola Experimental
Sa Canova



Escola del Medi a Can Tàpera



Jornades "El Medi Ambient a
les Illes Balears. Qui és Qui?"



Programa didàctic
"Compta amb el bosc, compta
amb el foc"



Programa didàctic
"Els secrets del bosc"



Programa didàctic
"Quin temps fa?"



Museu Balear de Ciències
Naturals (Sóller)



Programa didàctic
"Investigar a Sa Canova"



Exposició itinerant "Menorca,
Reserva de la Biosfera"



Observatori Astronòmic de
Mallorca

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

Dossier 5

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, Pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila
Editor: Mateu Morro

**Producció, Administració
i Publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)

Tel.: (971) 725937

Telefax: (971) 719385

Apartat de correus 179

07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20

(Palau Dalmases)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15

46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
<http://www.partal.com/ocb>

Director:
Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:
Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:
Tomeu Martí i Florit

**Consell de redacció /
col·laboradors**
Francesc Bujosa
Catalina Valriu
Antoni Ginard
David Ginard
Antoni Marimon
Biel Mesquida
Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

**Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió dels autors.**

Coberta: Menéndez Rojas

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Carles Oubiña

Maquetació i Fotocomposició:

Documenta Balear SA

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma.

Tel.: 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

PARCS NATURALS

S'Albufera fou declarada Parc Natural ara fa 10 anys. Des de llavors, a les Balears n'hi ha cinc. En el dossier podeu conèixer l'estat dels parcs de s'Albufera de Mallorca, s'Albufera des Grau de Menorca, ses Salines d'Eivissa i sa Dragonera. Un article de Joan Mayol dona una visió general de la filosofia que inspira el manteniment dels parcs naturals.



4 Editorial

ACTUALITAT
POLÍTICA 15

Miscel·lània d'actualitat, com a cada número, us ofereix píncoles d'opinió sobre els esdeveniments polítics, econòmics i socials que més us interessin.

Semblança 24

Josep Estelrich

ECOLOGIA 18

Entrevista 25

MIQUEL VICENS

És el president del Foment del Turisme de Mallorca. Ell ha aconseguit convertir la institució en un grup de pressió amb veu dins la societat illenca.



Itineraris 36

Aquesta és la darrera entrega dels itineraris per l'illa de Menorca. En aquest número, podeu gaudir del recorregut per Son Bou.



Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colònia

Tendències

Música

Àlex Volney.....39

Art

Cristina Ros.....40

Cinema

Pau Rosselló.....42

Llibres

Biel Mesquida44

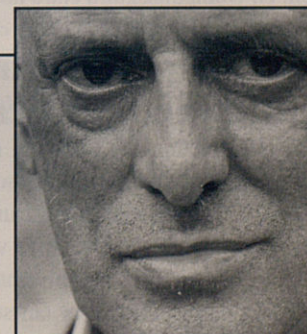
La Botiga d'El Mirall 46

I-IV Notícies
de l'Obra

Reportatge 20

Blai Bonet a la retina

Carles Rebassa i Cosme Aguiló ens recorden la figura i l'obra d'un home que morí silenciosament el passat mes de desembre. No obstant això, l'escriptor Blai Bonet perdurà sempre en el record de tots.



Guillem Oliver Sunyer

Poques persones arriben a fer de la seva vida la vivència unitària d'art, treball i passió cap a les coses i la gent que estimen com ho va fer Guillem Oliver Sunyer. La seva mort, l'any 1996, ens va deixar a tots esbalaïts. Avesats a veure com es desenvolupava el seu treball, amb traç ferm, aixecant carreu a carreu una intensa obra on l'arquitectura, fosa amb la vida, esdevé art i poesia, continuam sentit el calor de la seva feina, perquè la seva aportació al cabal comú de la nostra cultura és vigent i actual. Com a arquitecte, urbanista, restaurador de monuments, escriptor, dibuixant i poeta, ens ha deixat proves d'una fina sensibilitat i d'un profund rigor en el seu treball.

Guillem Oliver i Neus Garcia Inyesta han duit a terme un aprofundiment important en l'arquitectura i les tècniques constructives populars a Mallorca, i han fet una contribució enriquidora a l'urbanisme i l'ordenació del territori, tant en el medi urbà com en el rural. Entre altres coses, són els autors del projecte de reconstrucció de Can Alcover. El seu treball de restauració de monuments (entre altres a la Torre de Ses Puntes, la Torre dels Enagistes i el Molí d'en Fraret, de Manacor), al capdavant de l'escola-taller Ponç Descoll, com a urbanistes i com a arquitectes, ha anat acompanyat d'una feina d'investigació gens menyspreable: *Ciutat i societat, Cases de pagès a la zona de l'Alqueria Blanca, Cases vilatanes a la vila i pobles de Santanyí, Estudi per a l'Ordenació Territorial de les Àrees Rurals pel Pla General de Palma, Cases de Possessió*, la participació en el llibre col·lectiu *Estudis sobre la Torre dels Enagistes, Cases de Molí*, i molts d'articles publicats a revistes i diaris, són testimoni de l'empremta deixada.

Ara, coincidint amb la mostra homenatge a Guillem Oliver organitzada pel Col·legi Oficial d'Arquitectes, en Guillem i na Neus han publicat el llibre *Construir amb marès*. Escrit a mà, ple de dibuixos, respectuós amb el "vell saber" dels menestrals mallorquins, prossegueix el diàleg amb la saviesa de l'herència arquitectònica, i col·loca en un lloc preminent el coneixement dels materials emprats, alhora que obre noves vies per utilitzar-los respectant-ne el tractament tradicional.

L'any 1994, Neus Garcia i Guillem Oliver obtingueren el Premi Bartomeu Oliver, atorgat per l'Obra Cultural Balear. Pocs premis podien esser tan escaients com aquest. Guillem Oliver -com Bartomeu Oliver- va estimar la terra, i va saber transformar en fets els seus afectes. Treballà amb el seu art i amb la seva capacitat tècnica per preservar un patrimoni col·lectiu sovint malmenat, i, com escriu Neus Garcia, mentre quedi un amic seu, mentre romangui un espai, un llibre, un poema o un dibuix creat per ell, en Guillem seguirà entre nosaltres.

Voltor i el Centre de Telecomunicacions d'Alfàbia

La reemissió a Mallorca dels senyals de televisió i ràdio procedents de les emissores públiques de Catalunya i el País Valencià ha estat un fet fonamental dels darrers 13 anys. La iniciativa associativa va aconseguir allò que les institucions no feien. Però el problema de garantir un sistema de comunicació propi no es resol tan sols amb les reemissions. Poques

esperances hi ha per a la cultura de Mallorca sense una política general de mitjans de comunicació, veritable clau de volta -amb el sistema educatiu- de la política lingüística. Sembla que aquesta visió de país no existeix, o està molt diluïda, i se substitueix, per contra, per una afinada visió partidista, en la qual el control del sistema comunicacional esdevé clau.

El Govern Balear, amb arguments d'austeritat (!), dóna doblers a la televisió pública espanyola (sembla que 250 milions cada any durant cinc, i garanteix 100 milions més de publicitat), per passar de cinc hores setmanals d'emissió a un mínim de 13 hores i mitja (que a l'hora de la veritat són moltes menys). És lamentable que essent TVE una empresa finançada amb doblers de tots, no garanteixi a tots els seus drets lingüístics i informatius. A la llarga ja es veurà si això és o no una política d'austeritat, i en quines condicions tècniques i materials, i amb quins continguts, es durà a terme l'execució de l'acord. I és ben criticable que tot això s'hagi fet al marge dels altres partits i institucions, i sense debat previ sobre el model televisiu de Balears.

El Govern vol fer, assumint-ne la titularitat i la gestió, les funcions que ara fa Voltor. Crida l'atenció que tenint aquest propòsit no s'hagi posat en contacte amb l'OCB fins fa poques setmanes. S'ha entrat tard a la fase de negociació, com si no fes falta.

Què hi ha darrere aquesta estratègia? No es pot descartar que es vulgui limitar i castigar la capacitat demostrada per l'OCB a l'hora de manifestar una discrepància amb aspectes de la política lingüística del Govern. Les mobilitzacions dels darrers anys han tocat el viu. Les informacions que el Govern no pagarà per ara a Voltor els 15 milions de pessetes anuals de subvenció aprovada per tots els grups parlamentaris, que li deu, van en aquest sentit. També hi ha un interès a controlar les emissions televisives, tant de TVE com de les televisions locals, on la presència del màxim representant del Govern, dels seus membres i dels espots 'institucionals' comença a preocupar amb la vista posada en la campanya electoral de 1999. L'acord del Ple del Consell de Mallorca expressa la preocupació de tot l'arc polític -amb l'excepció del PP- per aquests aspectes pocs clars de l'actuació de l'executiu autonòmic.

Davant això, la resposta de Voltor, seguint els criteris de l'Assemblea General de l'OCB i de la seva pròpia Junta. L'Obra i Voltor no es volen lucrar, es proposen una cessió sense costos alhora que demanen que es reconeguin els seus drets i la seva feina. Es pretén defensar el paper fundacional de l'OCB, els drets del milenar llarg de persones que varen finançar el projecte, i sobretot, garantir la continuïtat i l'ampliació de l'oferta comunicacional actual. Si Voltor ha duit a terme una labor a plena satisfacció i a bon preu, per què canviar-ho? Voltor ha d'assumir la gestió d'allò per a la qual cosa es va crear: la difusió de les emissions locals i la reemissió de les cadenes autonòmiques. I el Govern pot emprar les instal·lacions per als usos institucionals que s'escaiguin (bombers, protecció civil, serveis telemàtics, etc). Aquest possible acord, dins el marc d'un consorci amb participació institucional de Balears i de Mallorca, suposaria un major consens polític i social, sense necessitat de més despesa pública, i es respectarien els objectius de Voltor i la seva eficiència demostrada. El bon sentit s'ha d'imposar sobre la prepotència i, sobretot, allò que s'ha d'aconseguir, és el reforçament de les emissions en llengua catalana.

Parcs Naturals

un tresor jove



Vaca autòctona recuperada a s'Albufera, amb la col·laboració del Patronat de Races Autòctones de Mallorca.

Joan Mayol, Gabriel Perelló, Luis Berbiela i Josep Antoni Aguiló són el grup d'experts que en aquest dossier fan una reflexió entorn dels denominats parcs naturals. La lectura dels

articles que integren aquest informe permet ampliar els coneixements sobre s'Albufera de Mallorca, s'Albufera des Grau de Menorca, ses Salines d'Eivissa i Formentera i sa Dragonera.

Pensar i sentir el territori: l'experiència dels parcs

Els parcs naturals són una experiència jove i rica a les Balears. Jove, perquè el primer en ser declarat, s'Albufera de Mallorca, tot just fa els deu anys. Rica, perquè en aquest període

n'han nascut —si més no sobre el paper— quatre o cinc més (cinc, si la Reserva Natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera s'hi compta, com és ben lògic).

«**X** XX, parc natural» era —i és encara— un crit de lluita. Per molts de nosaltres, una lluita de joventut, amb tota la càrrega que tenia d'utopia i de progrés, de ruptura amb els models d'exploatació especulativa del territori. Tenia tota la força d'un eslògan, d'una consigna. A hores d'ara, són centenar de milers les persones que visiten els parcs cada

any, que els consideren una infraestructura social perfectament integrada en el sistema. Una societat es dota d'eines educatives, d'eines de salut pública, de sistemes de transport i, també, d'eines de conservació i contacte respectuós amb la natura: els parcs

Els parcs són porcions del territori que la societat decideix preservar

...

naturals. Són, en definitiva, un element de la societat moderna, homologat internacionalment, que podem qualificar d'imprescindible, ras i curt.

ble, ras i curt.

Els parcs naturals tenen tot un conjunt de funcions en un país modern. La primera és —o hauria de ser— el paper de la conservació del patrimoni natural. Són porcions del territori que la societat decideix preservar,

consagrar a la natura. Les espècies silvestres, els ecosistemes naturals i els paisatges, amb tota l'empremta que hi han deixat les generacions rurals que hi

han viscut, són el seu valor reconegut i que socialment es vol preservar. La gestió dels parcs ha de tenir aquest nord, i ha d'avançar cap a ell. Els parcs són terres per a la natura, on es pot mantenir un ús tradicional, que en alguns casos

L'ús públic del parc ha d'esser compatible amb la conservació

...

no sols és compatible, sinó imprescindible per al seu esdevenir. Són els terrenys de la fauna, de la flora i dels processos naturals i dels tradicionals, en tant que la societat atorga un valor real i concret a aquests fets i fenòmens. La biodiversitat (nombre i proporció d'espècies, varietat d'ecosistemes) és el seu principal patrimoni i una mesura excel·lent del valor d'un espai natural protegit.

Els parcs són per a les persones. Una apreciació inicial d'aquesta afirmació podria semblar, a primera vista, contradictòria amb les afirmacions anteriors. Però no és així: els parcs són —en tot o en part— oberts al públic, que hi acudeix per a gaudir-hi de la natura: l'observació, el passeig en un ambient obert i silvestre, és la més important de les activitats que s'hi duen a terme. La fauna



Una barraca de curucull del Parc Natural de Montdrago.

i la flora són un valor i un atractiu. Es conserven, justament, per posar-los, en la mesura en què sigui possible, a l'accés del públic (que, en definitiva, és qui paga per aquesta conservació). Naturalment, l'ús públic del parc està subjecte a diverses limitacions, la primera de les quals és que ha de ser compatible amb la conservació. Per això, són necessaris itineraris definits, que no alterin els valors que es pretén conservar, observatoris, senyals interpretatius, etc. I si els parcs, com passa sovint en molts de països d'Europa, són establerts sobre propietats privades, no es pot imposar un dret obert i universal de pas que els propietaris no acceptin. Per això, l'ús públic es concentra en els camins públics i en les terres de propietat pública. Els parcs tenen encara una funció més, de la major importància: són terrenys experimentals per millorar la gestió dels espais rurals. Seria ingenu pensar que la protecció de la naturalesa es pot aconseguir simplement amb un sistema d'espais naturals protegits. Seria massa car –en costs– i massa poc –en superfície–. En països del nostre context

socioeconòmic, els parcs poden cobrir com a màxim entre el deu i el vint per cent del territori, i seria suïcida renunciar a les espècies i els ecosistemes silvestres, a la resta. Els parcs han de servir per experimentar pràctiques de gestió conservacionista,

científica, d'ús i de prestigi turístic, són altres aspectes que no mereixen ser negligits. Els exemples que es presentaran en altres articles d'aquesta revista són perfectament il·lustratius d'aquestes realitats.

El que voldria destacar en

tre, ha extingit espècies i ha malbaratat ecosistemes, inclosos els agrosistemes mediterranis fruit d'una integració secular de l'home i el seu ambient. Calia fer-ho, perquè la recerca del benestar i del progrés material és legítima, però els extrems als quals hem arribat i, encara més, als que podem arribar, són excessius. Fa uns anys, vaig tenir l'oportunitat de visitar la catedral de Manhatam, on una capella està ocupada per un aquari, en el qual viuen alguns invertebrats i peixos autòctons dels rius i l'estuari del que avui és Nova York. La capella és un lloc de reflexió sobre els canvis que l'home ha introduït en aquell fragment de la biosfera, per fer sentir als feligresos novaiorquesos que aquell era també un lloc de la natura, de la Creació. Nosaltres tenim encara l'oportunitat de consagrar qualche cosa més que un aquari, que una capella: tenim autèntics santuaris de la natura, uns de declarats i d'altres per declarar: pens en la Serra, els Amunts d'Eivissa o els barrancs de Menorca. La tasca és engrescadora i fan falta braços!

Joan Mayol



La taula de sa Torreta, a s'Albufera des Grau, de Menorca.

d'integració socioecològica, que han de poder ser exportades a la resta del país. Els parcs moderns i ben cuidats compten amb programes de seguiment, de manera que és possible verificar l'èxit de determinades pràctiques. Això és fonamental, com és fonamental difondre els resultats, i engrescar l'aplicació d'aquestes pràctiques a la resta del territori amb valors naturals.

Caldria fer encara altres consideracions: les possibilitats educatives, de recerca

aquestes consideracions generals és, per una banda, l'existència d'aquesta multitud de funcions dels parcs. Seria eixorca una pràctica que es limitàs a veure'ls com a simples zones d'esbarjo o complements estètics d'un paisatge transformat per a l'ús turístic. I, sobretot, vull destacar que els parcs tenen (han de tenir) un valor essencial de referència, un valor moral. La societat humana ha ocupat sense gaire miraments un territori ric en vida silves-

Roldan

Cream espais para conviure

Eusebi Estada, 66-68

07004 Palma de Mallorca

Tlf.: (971) 20 98 13

Fax: (971) 75 38 50

- PLANIFICACIÓ I PROJECCIÓ D'ESPAIS
- EQUIPAMENTS PROFESSIONALS
- INFRASTRUCTURA
- COMPLEMENTS
- INSTAL·LACIONS INTEGRALS
- COL·LECTIVITATS
- BIBLIOTEQUES I ARXIVS
- HOTELERIA I RESTAURACIÓ
- GARANTIA POST-VENDA

S'Albufera de Mallorca: aigua, ocells i home

El 28 de gener de 1988, i per primera vegada en la història de les Illes, es declarava un espai natural protegit. Enguany el Parc Natural de s'Albufera de Mallorca ha complert

els 10 anys d'existència. Molts varen ser els valors naturals i humans que determinaren aquesta declaració i la història de s'Albufera és prou interessant i extensa.

En els temps preturístics hom mesurava de forma molt diferent els valors de s'Albufera, i la història ens ha deixat el testimoni d'aquestes relacions, consistents en l'aprofitament dels recursos naturals del Prat amb finalitats agrícoles i alimentàries: la caça i la pesca, les pastures, les dessecacions i transformacions (Sa Marjal, els canals, els camins i els ponts...), la indústria del paper, de l'arròs i de la sal... És també en aquest període quan s'Albufera arrela en les gents del seu entorn, és quan es forma una cultura relacionada amb el Prat: la toponímia, els costums i les tradicions, les llegendes... que han perdurat fins avui. Amb l'inici del turisme i els canvis d'ús del nostre territori és quan es produeixen les agressions més significatives a s'Albufera: la urbanització, la caça i la pes-

ca massives, la construcció des Murterar, la contaminació de les aigües, etc.

Paral·lelament a aquest recent procés de degradació de s'Albufera és quan comencen les primeres actuacions de cap a la seva conservació. El 1961, en l'elaboració dels primers llistats de zones humides de protecció prioritària (la llista MAR), hi figurava s'Albufera i s'hi proposava la seva protecció. Entre el 1975 i el 1976, el GOB desenvolupà una campanya que culminà amb l'entrega de més de 30.000 signatures i dotzenes d'adhesions d'entitats d'arreu d'Europa al Consell General Interinsular. A partir d'aquí, l'ICONA encarregava a la nostra Universitat un detallat estudi de la zona com a base científica de la seva protecció. A partir del 1985, s'inicià el procés d'adquisició de terrenys per part del Govern Balear i

l'ICONA, que, conjuntament amb la inclusió del Comú de Muro i algunes parcel·les de propietat privada, formaren les 1.700 hectàrees de zona humida, dunes i conreus que es declararen Parc Natural al principi de 1988. Al 1989 s'Albufera va ser inclosa a la Llista Ramsar de zones humides d'importància internacional. Varen ser necessaris 25 anys per arribar a aquest nivell de protecció i el temps i la mà de l'home no perdonen: gran part de l'ecosistema de s'Albufera va ser transformat.

A s'Albufera, l'aigua i la sal són els protagonistes, fan possible tal diversitat en la fauna i la flora i organitzen tots els ecosistemes. S'Albufera és la major zona humida de les Balears i està alimentada per les aigües dolces procedents de la Serra de Tramuntana, que hi arriben a través dels ullals i

dels torrents, l'aigua salada hi arriba principalment des de la mar, per s'Oberta.

La vegetació de s'Albufera, condicionada per l'aigua i la sal, presenta a la platja un potent sistema dunar amb les seves plantes característiques: el borró, el lliri blanc, el card marí i el rave de mar. Més endins creixen plantes més llenyoses, impedit que les dunes es desplacin amb el vent, entre les quals destaquen, per la seva singularitat, el ginebró de fruit gros, que hi té la seva única localització de les illes, i el peu de milà (endemisme de Mallorca i Menorca). Darrere aquestes comunitats, els densos pins, amb sotobosc de romaní, xiprell, mata, aladern de fulla estreta i algunes orquídes ens condueixen cap a la zona inundada. Dins el Prat, prop de la mar, on les condicions de salinitat són més accentuades, hi

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 72 14 83 - Fax 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 71 80 37

creix l'herba salada; als llocs que romanen negats més temps hi creixen joncs de distintes espècies. Als llocs on l'aigua és més dolça i que es troben de forma permanent inundats, s'hi desenvolupen les plantes més abundants de s'Albufera: el canyet i la sesquera. Dins dels canals i llissers, hi trobam una gran diversitat de plantes que són la base alimentària de molts d'animals: l'herbei, la coa de mart, la rèbola, la lletia d'aigua... Les voreres dels canals i dels camins presenten boscs de ribera de polls blancs, oms i tamarells. La planta més emblemàtica de s'Albufera és l'orquídia de prat, la qual no es troba en cap altre indret de la Península Ibèrica. El catàleg florístic del Parc inclou unes 460 espècies vegetals de les 2.000 de la flora mallorquina.

Biològicament, el major interès del Parc rau en la seva avifauna. De les aproximadament 300 espècies citades a Mallorca, més de 220 s'han observat a s'Albufera al llarg de l'any. Entre les espècies que hi viuen tot l'any, i per la seva importància ecològica, destaca la petita boscarla mostatxada, de la qual es calculen unes 500 parelles que constituei-



Un invident a l'itinerari educatiu de natura de s'Albufera.

xen la densitat més important d'Europa. Altres ocells nidificants són: el collblau, l'arpella, la queca, el setmesó, el becvermell, el gallfaver... també, l'àguila peixatera aprofita els estanys de s'Albufera per alimentar-se malgrat que no hi nidifiqui. Les zones humides són essencials per a les aus migratòries i la situació geogràfica de s'Albufera (entre

Europa i Àfrica) la fa destí o aturada de moltes aus: els agrons, els avisadors, els siuladors, els cullerots, les oques, els flamencs, les juies, els falcons marins...

S'Albufera ofereix també hàbitats excel·lents als peixos com l'anguila, les llisses, els llops... Els amfibis i els rèptils hi són representats per la tortuga d'aigua i la serp d'aigua, respectiva-

ment. Pel que fa als mamífers, els més abundants són les ratapinyades, les rates i els ratolins, també destaquen el conill i el mostel. Malgrat la seva talla i dificultat d'observació, el grup dels invertebrats és importantíssim a s'Albufera. El seu catàleg és encara incomplet i cada any s'afegeix qualche espècie nova per a les Illes o fins i tot per a la ciència!; són interessants els odonats, els moluscs d'aigua dolça i els crustacis.

La gestió del Parc Natural, després d'una dècada, ha demostrat com l'home pot intervenir en favor de la Natura recuperant un espai que molts consideraven perdut, ens queda ara la tasca de fer possible el gaudi de s'Albufera per part de les futures generacions. La conservació de les zones humides pel seu valor biològic (el de la diversitat biològica i el de la productivitat ecològica) justifica plenament tots els esforços que s'han fet a nivell local i internacional per a la seva protecció. S'Albufera suposa un patrimoni que ultrapassa els nostres límits geogràfics i és compromís de tots impedir la degradació dels seus valors naturals.

Gabriel Perelló

Optica Susa

MULTIOPTICAS

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
Tel. 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

Or blanc, mar blava: el patrimoni comú de les Pitiüses

Desplegarem veles i posarem proa a l'horitzó. El nostre destí era la Savina. Amb ànsia conten- guda per la previsió de temporal, avançàvem trencant una mar que explotava d'escumes.

Revivíem la ruta de la sal! Un cop més, els freus cobraren delme, un parell de naufragis ens feren recordar

les conhortades paraules que el Duque de Alba, camí d'Alger i refugiat a Formentera, adreçava al seu emperador, el 1541: «...refrescónos un embate con que no fué poca ventura poder assecar en estas yislas de yuiça i la formentera... y fué Dios servido que la armada toda llegase junta...»

No per lúdica i breu que va ser aquella intensa experiència de navegar del continent a les acollidores Pitiüses, vaig deixar d'imaginar el que antany degueren imaginar els biscaïns (s. XV i XVI), braus mariners que, després de de- safiar pirates, turcs i la mar mateixa, acon- seguien com- plir el difícil compromís de distribuir per tots els ports

del nord de la Mediterrània la preuada collita de sal de les salines eivissenques.

En aquell temps, cada any, s'exportaven entre 15.000 i 20.000 modins de la millor sal que arribava als mercats europeus. Les salines, mit-

jançant la comercialització del seu valuós producte, varen ser durant segles la taula de salvació de totes les famílies assentades a les Pitiüses, la seva garantia de supervivència. L'única font de recursos amb què com- pensar, en el que era possi-

ble, les moltes mancances dels seus habitants i els penosos riscos que esta- ven obligats a afrontar. A tots arribava el be- nefici de les

salines, i també a tots cor- responia participar en el penós treball de la recol- lecció de la sal.

Mitjançant una regulació estricta, «Açò és l'ordena- ment de la sal d'Eivissa», s'assegurava el repartiment

de la collita entre tota la po- blació, incloses les dones que exercien de cap de fa- mília: «Primerament eligen los batles e los prohombres III (tres) albetriadors qui pertexen la sal del stany, e donen per part als cavallers, e als prohombres de la terra, fi als pus setils, e a las dones que tenen casa o alberch, de IIII (quatre) as- tes de sal fi a tres, dos e a I (una), segons lo valer de les per- sones..., e puyes

cascú trau la sal de la sua part segons que pot...» (Es- candell, B. 1995.- Ibiza y Formentera en la corona de Aragón, pag. 146-147). Una gran festa reunia totes les gents d'Eivissa i Formente-

ra per celebrar cada any el moment de la partició dels estanys i el començament del treball dels «trahens».

Des d'aleshores, molts de milers de tones s'han extret dels estanys pitiüsos. Molts són els canvis que s'han operat en aquestes illes, en

els seus po- bladors, en la seva organit- zació social, econòmica i territorial. Tanmateix, existeix un punt de troba- da fonamental

entre aquell passat, aquest present i el futur que espera aquestes illes: les mateixes salines i l'entorn marí que les envolta.

A les salines, es troba el signe d'identitat de les «Pi-

*Milers de tones
de sal s'han
extret dels
estanys pitiüsos*

*A les salines es
troba el signe
d'identitat
d'Eivissa i
Formentera*



**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 71 67 31 • Palma

tyoussai», d'Eivissa i Formentera, dels seus dos pobles, que una vegada més s'han d'unir en defensa seva, com sempre varen fer al llarg de la història. L'entitat d'una cultura que, tot i que ha estat sempre frontera de civilitzacions, no ha de renunciar ni a les seves extraordinàries essències de mediterraneïtat ni al seu inherent caràcter hospitalari. Amb les salines, juntament amb els seus respectius litorals i entorns naturals, s'ha d'encunyar un distintiu de qualitat que assoleixi per a aquestes illes, com un temps ho va fer la seva sal, el reconeixement i la valoració a «tots els ports coneguts».

Amb les salines, s'ha de garantir, com va passar centúries enrere, la seguretat i la confiança dels seus habitants en un futur ple d'espe-



Litoral de Formentera, emparat per la Reserva Natural.

rança. De creixent qualitat de vida, extreta de la pròpia defensa dels recursos ambientals d'avui, que, com la pura sal d'ahir, es pugui oferir a tots els seus pobladors i a quants arribin fins a aquestes costes. Signifiquen la immensa i més apreciable font de riquesa de les Pitiüses que, com llavors, s'ha de mantenir lliure de

l'acós de corsaris i pirates, per aconseguir el proveïment, amb el màxim nivell de qualitat, dels mercats externs.

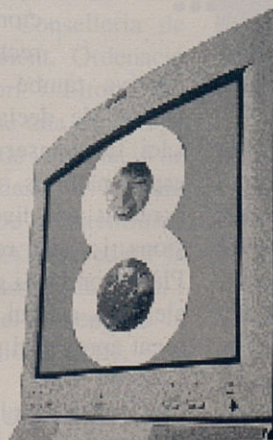
Les salines d'Eivissa i Formentera, el seu litoral, els freus i els illots que el guarden, s'han de tornar a sentir com a part de tots els habitants d'aquestes illes. Com a les antigues festes, cal

poder tornar a apreciar, en cada família illenca, la substanciosa quantitat de benestar que li pertoca en el repartiment de vida i bellesa, que la naturalesa d'aquestes terres i d'aquestes mans proporciona any rere any. I també a cada família ha de correspondre la quota de responsabilitat per defensar, aprofitar i gaudir d'aquesta terra, aquesta mar, aquest tresor.

En definitiva, aquest espai excepcional, tan humanitzat i natural de manera contradictòria, tan explotat i preservat ancestralment, tan secularment cobdiciat i apreciat, ha de recuperar el gran valor que li ha caracteritzat l'existència, l'ànima que assegurarà la seva existència, la condició que ha permès defensar-lo: ser el patrimoni comú de les Pitiüses.

Luis Berbiela Mingot

Els Nous Macintosh



Potència

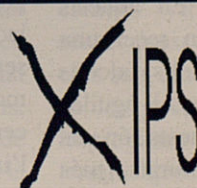
Multimèdia

els millors Preus

i Servei Tècnic Oficial



El teu Centre Apple és



 Servei Tècnic Oficial Apple

Mca. S.L.

 Punt de Venda Autoritzat Apple

C/ Sant Joaquim, 9 Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA

<http://www.readysoft.es/home/xipsmca>

xipsmca@readysoft.es

El parc natural de sa Dragonera

El Parc Natural de sa Dragonera està constituït per l'illa del mateix nom i dos illots més: el Pantaleu i sa Mitjana, i formen, en conjunt, el

tercer espai natural protegit amb aquesta categoria que s'ha declarat dins l'àmbit de l'illa de Mallorca, després de s'Albufera i Montdragó.

D'aquest conjunt d'illots, sa Dragonera és, sens dubte, un tros representatiu del món mediterrani ancorat ben a prop de l'extrem occidental de la costa andritxola. Però aquesta proximitat no vol dir que el seu freu sigui sempre benèvol, ans al contrari, a vegades es presenta molt furiós fent impracticable la travessia, des del portet de Sant Elm, d'unes poques milles. Potser aquest freu, a més d'altres factors, ha possibilitat la bona conservació de sa Dragonera.

Deim que el caràcter mediterrani impregna l'illa, els seus trets geogràfics i naturals, així ens ho demos-

reixedora de la declaració de Parc Natural.

Un poc d'història

Però segurament en altres temps, certament llunyans, altres tresors atreïen els homes: comerciants, pescadors, pirates i corsaris, i contrabandistes, compartiren amb sargantanes, endèmiques per cert, vells marins, avui sols present a la toponímia, i altres animals, la solitud per aquestes contrades. Gavines de bec vermell, virots, corbs marins, vigilaven la costa i els petits ocells de garriga, busquerets, ulls de bou, trobaven aliment i amagatall enmig de les mates, ullastres i llampúdols. En qual-

Del pas dels homes per sa Dragonera ens queden alguns jaciments

...

que moment els esporàdics habitants de l'illa degueren cercar l'aigua. Aquest altre tresor, molt escàs a l'illa, sols es pot obtenir a la cova des Moro, una de les poques cavitats presents a sa Dragonera, que per acabar-ho d'arrodonar alberga un petit crustaci endèmic de les Balears. Del pas dels homes i dones per sa Dragonera ens queden alguns jaciments, fars, torres, cases, camins, tancats, horts, i molts de noms de lloc, encertadament arplegats per l'incansable Cosme Aguiló. Ja en temps més propers, al final dels anys setanta, sa

Dragonera va viure un dels episodis més intensos en el camp de la conservació del patrimoni natural a casa nostra. Amb la il·lusió per obtenir altres tresors, més materials, un projecte d'urbanització amenaçà la seva integritat. Sortadament, i gràcies a la contestació popular, aquest sols va quedar en projecte. Per si en quedaven dubtes, el Consell Insular de Mallorca adquirí la propietat l'any 1988 i d'aquesta manera es garantia la conservació d'aquest territori insular. Sa Dragonera fou, a més, catalogada com Àrea Natural d'Especial Interès, per la Llei d'espais naturals de l'any 91 i Zona d'Especial Interès per als ocells (ZE-PA), juntament amb la zona propera de la Trapa.

El procés continuà amb l'elaboració del Pla d'ordenació dels recursos naturals i la promulgació del Decret de declaració de Parc Natural pel Govern Balear l'any 1995. En aquest moment, la història de sa Dragonera, sa Mitjana i el Pantaleu continua, però amb el segell de qualitat d'espai natural protegit, amb tot el que això comporta.

El present del parc

A hores d'ara el Parc Natural viu moments, parlant

en termes d'ecologia, d'inici dels primers estadis de la successió ecològica que es caracteritzen per una intensa activitat, després d'una certa incertesa. A mitjans de l'any 1996 es va signar un conveni de col·laboració per a la gestió del Parc entre el Consell Insular de Mallorca i la Conselleria de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral del Govern Balear, institucions cogestores segons el Decret de declaració, i que significava iniciar les tasques pròpies de gestió del Parc. Paral·lelament s'ha constituït l'Autoritat de Gestió, de forma paritària per membres d'ambdues administracions. La junta rectora, pre-

L'any 1996 es va signar un conveni amb el CIM per a la gestió del parc

...

ceptiva també segons el Decret de declaració i la Llei de conservació dels espais naturals, s'ha format i reunit en diverses ocasions, i s'està redactant el Pla rector d'ús i gestió, que, s'espera, estigui definitivament aprovat al principi de l'any en curs.

El Consell Insular de Mallorca, mitjançant la Comissió de Medi Ambient, s'encarrega de la cogestió del Parc, del vigilant i de les inversions, com és l'adquisició de l'embarcació de servei, eina més que indispensable per a la gestió d'u-

na illa. Juntament amb la Comissió de Foment i Ocupació, s'estan restaurant els vells edificis del Parc per disposar d'un centre de gestió, informació i atenció, adequat per atendre les necessitats del personal i dels visitants, així com un habitatge on poder hostatjar els investigadors i col·laboradors del Parc. S'han continuat duent a terme campanyes d'anellament, cal dir que de sa Dragonera els ornitòlegs han cantat les excel·lències quant a lloc on anellar espècies migrants, i sembla ser que la darrera campanya de l'any 97 fou, Ssegons els experts del GOB, entitat que realitza les campanyes, tot un veritable èxit. Així mateix el Consell Insular de Mallorca ha continuat vigilant el parc i ha editat el llibre *Sa Dragonera, Parc Natural*, una bona font d'informació.

Està en procés la millora de les comunicacions amb l'illa, fonamental per garantir la gestió i seguretat, mentre que el Govern Balear, mitjançant la Conselleria de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral, ha duit a terme una campanya de control de la població de rates, ha destacat al parc personal de manteniment de l'IBANAT, ha editat la Guia de Passeig del Parc, i ha iniciat el disseny de la senyalització del Parc.

El futur de sa Dragonera

Tot i aquestes actuacions, cal dir que sa Dragonera té un llarg camí per davant. De fet un espai natural protegit no només ho ha de ser sobre el paper, i per tant els propers temps suposaran

dedicar al Parc recursos humans, econòmics i materials, que per bé de sa Dragonera s'hauran d'incrementar. Igualment s'haurà d'incrementar la necessària coordinació

entre les institucions que participen en la seva gestió, i s'ha de fer efectiu el no-

obres als edificis, equipar els centres d'informació i acollida, millorar el subministrament energètic del Parc, així com incrementar la vigilància i completar el catàleg de biodiversitat del Parc, entre d'altres. Tots aquests projectes, senzills en un altre

ternacionals. En aquest sentit cal reforçar les relacions científiques, de gestió i informatives amb l'arxipèlag de *Sept Îles*, situat prop de la costa de la Bretanya francesa i amb el qual sa Dragonera es troba agermanada des de l'any 1989.

La llista de tasques pendents és gran, però també són grans la il·lusió i la dedicació que hem atorgat a sa Dragonera els qui treba-

*Un espai natural
protegit no només
ho ha de ser
damunt el paper*



L'illa de sa Dragonera vista des del camí que puja de Sant Elm a la Trapa.

menament del Director-Conservador, que s'haurà d'encarregar de garantir la correcta supervisió de les tasques de gestió. També estan pendent el disseny i l'elaboració d'un programa educatiu, no de bades el nombre de visitants escolars és molt important i augmenta cada any i, per això, se'ls haurà de dedicar una certa atenció i s'haurà d'enllestir la senyalització del Parc, sobretot pel que fa a la senyalització informativa. Caldrà finalitzar les

indret, però complicats pel fet de realitzar-se una illa, amb els problemes afegits de l'aïllament i el transport, però amb el respecte escrupolós amb l'entorn, fan de Sa Dragonera un parc amb projecció de futur.

Un futur en el qual s'haurà de tenir en compte la integració del Parc amb el seu entorn proper i amb el qual manté uns estrets lligams, al mateix temps s'haurà de procurar la integració en la xarxa d'espais naturals protegits illencs, estatals i in-

llam per la conservació d'aquest Parc, el coneixement del qual ens servirà per aprendre que no tots els tressors del món tenen renou metàl·lic i cotització en borsa. I un darrer consell al lector que no coneix sa Dragonera, cal resseguir els camins tranquil·lament, sense presses, en silenci, tans sols amb la companyia de les gavines i del vent, impregnant-se del mediterrani que envolta l'illa. Inoblidable.

Josep Antoni Aguiló



BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1 - C.P. 07001

SON CLADERA

Cala Serena, 3 - C.P.07009

SANT JORDI

Pau Bouvi, 31 - C.P. 07199

MOLINAR

Xadó, 7 - C.P. 07008

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9 - C.P.07003

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2 - C.P. 07009

ESTABLIMENTS

Pça. Inmaculada, 3 - C.P. 07010

RAFALL VELL

Pere Ripoll Palou, 9 - C.P.07008

S'ARENAL

Pça. Rul.lan Garcies, 5 - C.P. 07600

SON GOTLEU

Regal, 105 - C.P.07008

SON RAPINYA

Catalina March, 4A - C.P.07013

Sta. CATALINA

Fábrica, 34 - C.P. 07013

COLL D'EN REBASSA

Albuera, 1 - C.P. 07007

GENOVA

Barranco, 22 - C.P.07015

SON FORTEZA

St. Isidre Llaurador, 25 - C.P. 07005

POLIGON DE LLEVANT

Ciutat de Queretaro, 3 - C.P.07007

L'OLIVAR

Mercat de L'Olivar, 104-105 C.P. 07002

SON XIMELIS

Cap Blanc, 15 A - C.P. 07013

EL TERRENO

Nuvol, 1 - C.P.07015

Ajuntament  de Palma

COORDINACIÓ BIBLIOTEQUES DE BARRIADA DE L'AJUNTAMENT DE PALMA: C/ ALMUDAINA, 7-A C.P. 07001 TEL.: 71 87 95

Els alemanys, els espanyols i nosaltres

L'episodi de l'aparició d'un "problema alemany" a Mallorca, cal entendre'l com un problema real d'invasió teutònica o com l'enèsim capítol del procés de provincianització espanyola? Si observem la gènesi d'aquest serial de despropòsits, veurem que no és aliena a les intencions de l'espanyolisme militant. Efectivament, la col·lisió entre el bloc castellanoparlant (prèviament agitat contra les imposicions normalitzadores catalanistes) i el bloc germànic (també remogut contra un pretès "fonamentalisme" dels aborígens) podria ésser el gran somni d'alguns dels estratègies de l'espanyolització. Afortunadament el mallorquinisme, amb poques excepcions, no ha caigut en el parany. El que hi ha en joc és el futur de la cultura catalana a les Illes Balears, els vots d'uns col·lectius relativament importants en properes eleccions locals, i doblers, molts de doblers, perquè, a diferència dels immigrants del sud hispànic, aquests nous residents solen venir ben equipats. Hi ha una forta capacitat de compra i d'inversió, un mercat potent amb unes preferències determinades per factors culturals, i previsiblement una creixent influència política i social.

No s'haurien d'analitzar tan sols les astracanades de Horst Abel i el seu partit dels alemanys. Hi ha hagut coses curioses com l'entitat "Ciudadanos Europeos" (auspiciada per Gabriel Cañellas de cara a les municipals de 1995), la campanya del diari "El Día del Mundo" dirigida per Basilio Baltasar, o les posicions exaltades i visceralment -però massa transparents- de personatges com Bartomeu Sitjar i la "Plataforma de sas llengües". També s'han de ressenyar posicions més assenyades com les expressades per Ralf Gellings, vicepresident de l'Associació Mallorquina d'Empresaris Alemanys, i les actituds generals del conjunt de la societat mallorquina, molt llunyanes de deixar-se instrumentalitzar per qualsevol agitador de fira.

El problema, però, hi és. I és un aspecte més del problema de la viabilitat d'una societat mallorquina cohesionada i integrada culturalment. El Consell Insular de Mallorca editarà un llibre en alemany, que s'ha encarregat al professor Hans Ingo Radatz, una iniciativa positiva però que no és suficient. Fa falta una major reacció institucional i col·lectiva, basada sempre en l'afirmació de la identitat cultural de les Illes Balears com a patrimoni col·lectiu irrenunciable, que propiciï la integració, no sols dels alemanys o dels anglesos, sinó de tots: dels mallorquins de naixença i dels mallorquins d'adopció. Una integració que no es pot pensar més que com un procés d'interrelació, en el qual oferim el que som, però també ens obrim al que són els altres, i en el qual les Illes Balears esdevenen no sols un medi agradable pel seu clima o el seu entorn natural, sinó un veritable projecte col·lectiu.

Associació d'Amics del Poble Saharai: S'acosta el referèndum

L'Associació d'Amics del Poble Saharai es va fundar l'any 1987. En aquests temps el que destaca de l'Associació és la vitalitat que li ha permès batre aquesta fita d'estada que són els 10 anys. Tant pel nombre de socis com pel volum i seriositat de les seves iniciatives, és una

Thomàs i, a l'actualitat, ho és per Victòria Català i la secretària és Núria Perea. S'acosten moments decisius per a l'Associació i per al futur del poble del Sàhara. La data fixada per al referèndum d'autodeterminació és el 7 de desembre de 1998. L'Associació farà una campanya



de les ONG més importants de les Illes Balears. Les seves activitats han estat moltes: difusió de la situació del Sàhara Occidental, caravanes humanitàries, recollida d'aliments i materials, dur nins saharauis a Mallorca durant l'estiu, organitzar viatges de visita, etc. La seva primera presidenta va ser Àngela Thomàs, amb ella Carme Ribes, Neus Ribes, Maria Aina Vaquer, Ferran Gomila i altres persones que havien conegut de prop la situació dels campaments de Tinduf, posaren en marxa aquesta iniciativa solidària. Després, l'entitat ha estat presidida per Clara

molt intensa ("Per un Referèndum lliure i democràtic"), coordinada amb les associacions de les altres comunitats autònomes i amb el Front Polisari. Les tasques encomanades són, sobretot, de suport material als saharauis: s'està treballant per recollir, abans de l'abril, teles, tassons, plats i equipaments diversos; un projecte de flassades ha estat possible gràcies al suport de l'Ajuntament de Calvià; es necessiten molts de cotxes i ambulàncies. Cal tenir en compte que la mobilització humana serà important, s'hauran de desmuntar tots els campaments i dur-los al Sàhara

Occidental. D'altra banda, es volen captar observadors (polítics o llicenciats en dret, per tal de vetlar per la correcció del referèndum) i col·laboradors. L'Associació, a partir d'una idea de l'associació eivissenca, pensa a muntar una cadena de TV per a la campanya electoral dels saharauis. Mentrestant, al Sàhara, s'ha d'identificar la població

amb dret a vot amb les dades del cens de 1974. El camí per arribar al 7 de desembre és ple d'entrebancs, però l'Associació d'Amics del Poble Saharai s'ha posat en marxa. S'acosten moments decisius per a la història del poble saharai, i els seus amics de les Illes Balears volen ésser coherents amb la trajectòria iniciada el 1987.

El futur del món rural



La pagesia de les Balears va minvant.

- La llei del català ha posat de volta i mitja els intel·lectuals i polítics "cosmopolites" de Madrid. Per a Pedro J. Ramírez, "aquesta llei respon únicament a una necessitat dels essencialistes de la llengua". A Barcelona, Vidal-Quadras va dir que "l'únic que pot fer un ciutadà per salvar la seva higiene mental, a més de la seva dignitat, és ignorar que existeix una norma tan iniqua i totalitària". Després d'aquesta bramada, fins i tot un diputat històric del PP català com, Manuel Milián Mestre, va recordar a Vidal-Quadras que el PP de Catalunya "no es va fundar per insolidaritzar les classes de la societat catalana".

- Felipe González, a la seva conferència al Cercle d'Economia de Mallorca, va afegir noves perles de la ideologia carpetovetònica: "no seria comprensible un estatut especial per a les Illes Balears", a causa del seu nivell econòmic. Segons el polític sevillà, un règim d'aquestes característiques no seria "ni possible ni acceptat". Afirmà, en to col·loquial, que "per viure a les Illes s'hauria de pagar un impost". Quan pensam que homes que pensen això han regit l'estat durant tretze anys, entenem per què les Balears són a la coa de la inversió pública.

- El sou mitjà dels treballadors balears durant el tercer trimestre de 1997 se situà en 196.766 pessetes brutes mensuals, 20.265 pessetes menys que la mitjana estatal, que va ser de 217.031 pessetes, segons l'Enquesta de Salaris a la Indústria i els Serveis de l'Institut Nacional d'Estadística. A les Balears, durant aquest període, es registrà el menor increment salarial de tot l'Estat en comparació amb el mateix període de l'any 1996, amb una pujada d'un 0,9 per cent enfront del 2,9 per cent de mitjana estatal.

Les dades sobre població pagesa són clares i llampants. Sols 70 persones menors de 25 anys es dediquen a la pagesia a les Balears, el 0,4 per cent del total de pagesos (17.105). Les xifres són reals, basta veure l'estat d'abandó del camp per comprovar-ho. És més probable que les xifres irreals siguin les del total de pagesos, inflades per gent que cotitza per assegurar-se una pensió i per propietaris de terres que cerquen subvencions.

Si la realitat pagesa és inobjectable, tan sols ens resta un interrogant: és o no inevitable un procés com aquest? Arribarem a l'extinció estricta de la pagesia i amb ella de tot el món rural illenc? Cal dir que, fins ara, les autoritats amb competència sobre aquest aspecte han treballat per tal d'assegurar que aquesta liquidació fos com més ràpida millor. El Govern Balear, per exemple, sempre ha posat persones desconnectades de la pagesia al davant d'una conselleria que ningú sap massa bé què fa ni per a què serveix.

Dins el sector del comerç dels productes agrícoles i derivats s'han fet grans fortunes, a costa de deixar sense futur la vida pagesa. Han predominat visions de l'economia com una activitat de rapinya, d'anar *aferra-pilla*, amb una mentalitat a mig camí del *marxando* i del vell contrabandista. És penós que les tàperes i les olives embotades (per un empresari de Llufí) siguin de Sevilla; que l'oli embotellat per empreses de Caimari sigui un refinat de baixa qualitat i de procedència inconneguda; que les ametles torrades comercialitzades per firmes mallorquines siguin insípides -però enormes- ametles californianes; que a les grans superfícies comercials sigui impossible trobar-hi carn d'anyell de la Serra de Tramuntana i hi abundin productes càrnics de qualitat dubtosa. Tan sols el món del vi sembla haver iniciat una reacció, tardana però efectiva, a partir de gent com Franja Roja o Miquel Oliver. Malgrat tot, de cada cop l'evidència obre més els ulls als sobrevivents: productes de qualitat, amb denominació o marca d'origen, ecològics, amb una presentació adequada i una bona comercialització. Ha arribat l'hora de les idees innovadores i el dinamisme, la resta ja sols serveix per fer una foto turística: la darrera abans de la jubilació.



Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer



PETROF

L'Atles dels Aucells Nidificants de Mallorca i Cabrera



L'Atles dels Aucells Nidificants de Mallorca i Cabrera és una

nova aportació del Grup d'Ornitologia Balear (GOB) al camp de l'ornitologia local. Seguint una metodologia homologable a la de nombroses iniciatives similars arreu d'Europa, aquest treball recull la distribució geogràfica de les 101 espècies d'ocells silvestres

que nidifiquen a l'illa i a l'arxipèlag de Cabrera.

Els atles d'ocells nidificants tenen com a objectiu la representació sobre un mapa de la distribució de les espècies d'ocells que es reprodueixen en un territori en qüestió. En el nostre cas, la zona estudiada comprèn les illes de Mallorca de Cabrera i els illots circumdants.

En lloc de representar la distribució de cada espècie com una taca de color damunt el mapa als atles (com ho fan, per exemple,

les guies d'identificació d'ocells), el territori es troba dividit en unitats iguals (generalment quadrades) resultants de superposar-hi una projecció geogràfica. El nostre atlas ha adoptat una quadrícula de 10x10

quilòmetres, procedent de la projecció geogràfica UTM, que ens divideix la zona d'estudi en 58 quadrats (22 d'ells exclusivament terrestres, 12, predominantment terrestres i 24, predominantment marins).

Com que, de cara a provar la nidificació d'una espècie, no presenta el mateix valor informatiu l'observació d'un mascle cantant que la troballa d'un

niu amb ous, la informació ha estat valorada segons una escala (de 0 a 16 punts). Aquesta escala se subdivideix en tres trams (0-2, 3-9 i 10-16), que indiquen respectivament nidificació possible, probable i segura. Amb aquests elements fonamentals (subdivisió del territori i codi de valoració

de les observacions), més de 250 ornitòlegs no professionals sortiren al camp al llarg de 12 anys (entre 1983 i 1994) per recollir informació sobre la ni-

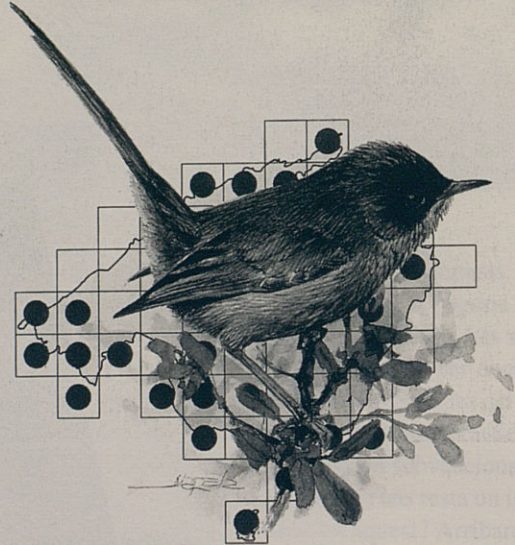
dificació dels ocells a la zona estudiada.

El nombre total de fitxes útils sobre nidificació reunides al llarg dels 12 anys de durada del projecte ha estat de 5.304, la gran majoria de les quals donen in-

**El projecte
ha tengut una
durada de
12 anys**

**S'han elaborat
5.304 fitxes, la
gran majoria de
les quals donen
informació de
nidificació segura**

ATLES DELS AUCELLS NIDIFICANTS DE MALLORCA I CABRERA



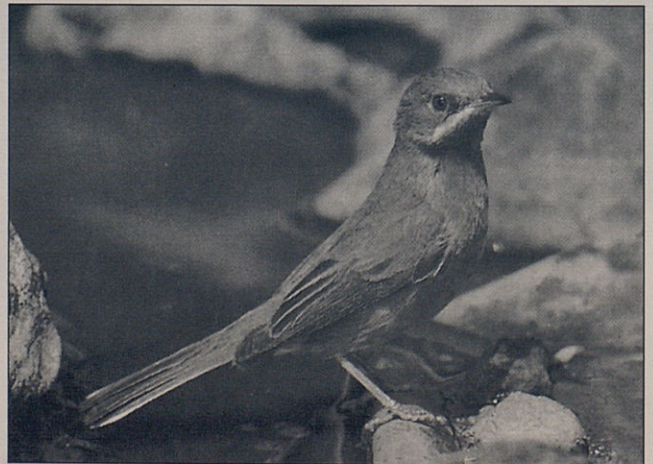
Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa

Reproducció de la portada de l'Atles.

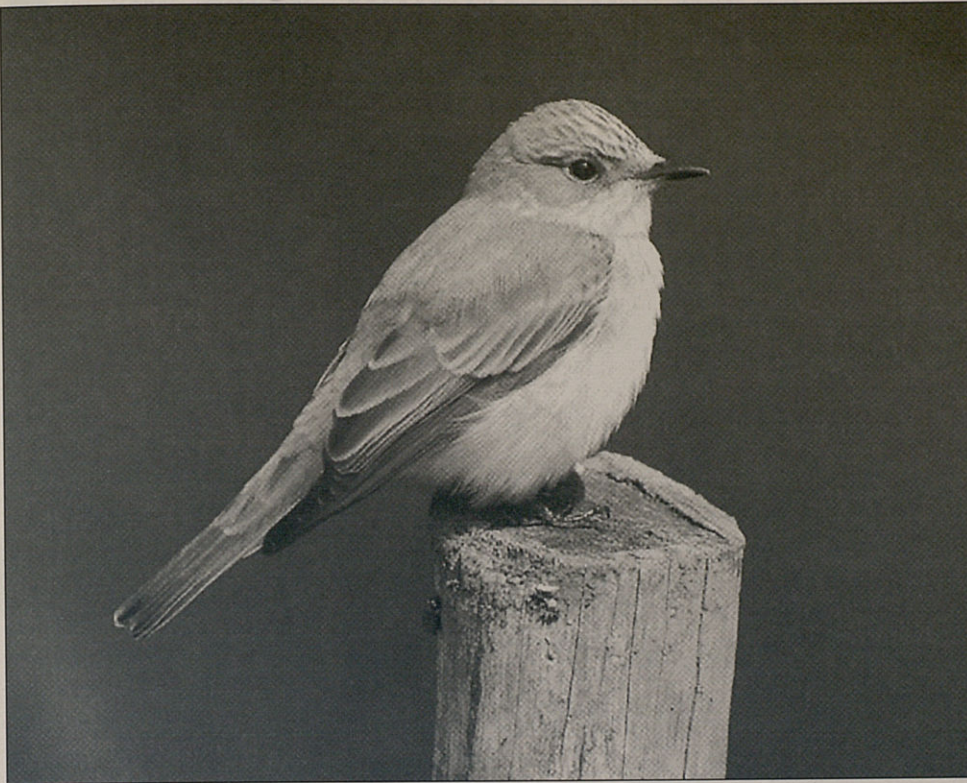
formació de nidificació segura. Aquestes fitxes foren aportades de forma molt desigual al llarg del projecte, amb un volum important

els primers i els darrers anys, i amb un ritme més lent els altres.

El nombre total d'espècies trobades com a nidificants



Busqueret garriguer (*Sylvia cantillans moltonii*), mascle.



Matamosques (*Muscicapa striata balearica*).

ha estat de 121; d'aquestes, de distribució de les dife-
101 són nidificants segures rements espècies, les dades
o ho han estat durant els anys de durada del projecte, mentre que 20 no més han assolit graus de nidificació possible o probable.

Encara que l'objectiu fonamental del treball es plasma als mapes

**L'edició del llibre
ha rebut el
suport de la
Comissió de
Cultura del CIM**

...

recollides han permès elaborar altres tipus d'informació ben interessants, com el calendari reproductor, els hàbits i els llocs de nidificació, a més de fer un important recull de noms populars.

A més a més, per a cada espècie s'ofereix informació sobre la seva distribució mundial, el seu estatus a les Balears i el tamany de les seves poblacions (quan ha estat avaluat). Com a dades interessants, podem dir que un total de 14 espècies han

**El nombre total
d'espècies
trobadres com a
nidificants ha
estat de 121**

...

estat localitzades com a nidificants segures o probables a 40 o més quadrats (70% o més del total); entre aquestes espècies més este-ses, es poden citar el busqueret d'esbarzer (*Sylvia melanocephala*), el teulader (*Passer domesticus*), la mèrlera (*Turdus merula*), el matamosques (*Muscicapa striata*) i la cadenera (*Carduelis carduelis*). En pol oposat, 40 espècies nidifi-quen en 6 quadrats o menys (10% o menys del total); entre aquestes espècies de distribució més restringida es poden citar algunes com la queca (*Botaurus stellaris*), l'orval (*Nycticorax nycticorax*), l'agró roig (*Ardea purpurea*), la moixeta voltonera (*Neophron percnopterus*) o el busqueret carritxer (*Sylvia conspicillata*).

El projecte original d'aquest treball va ser guardonat amb el Premi Ciutat de Palma d'Investigació l'any 1983, i la seva publicació en forma de llibre que ara es presenta ha estat possible gràcies al suport institucional de la Comissió de Cultura del CIM.

E.M.

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N - STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON (971) 62 12 15 - MALLORCA

Jaume Salom Bover



Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 72 33 56
Fax 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

BLAI BONET, DE 1998 EN AMUNT

Blai, la percepció lògica és semblant a un engany, en majúscula. Un argument amb aparença vàlida i comprovació científica de la seva validesa pot ser perfectament un Engany. La lògica posseeix la percepció, no l'argumentació. Qui parli fal·laç, s'engana a ell mateix.

"Lògic" és semblant a "normal". No crec en la ciència de les coses. La ciència és com l'estat centralista. Els ulls oberts a la percepció real i oberta, de ventre, són el dogma, l'únic i vertader, de la percepció científica.

No neg la ciència; sols vull hominitzar-la: La ciència és (o ha de ser) un fet municipal. Com la dansa espontània o el ritme orquestral d'un poema en versos lliures. Qualsevol barrera o tancament després de l'aprenentatge bàsic de qui vol assolir la categoria individual és mentida. Un miratge. Un miratge que la lògica contempla com a vàlid.

.....

Que la plasmació de les percepcions no em resulti còmoda o talment desitjada no em preocupa. Jo som home de vint anys, i vint anys és sols un espai de temps viscut en un espai i unes direccions determinades, Blai. Quan dic "som un jubilat amb el privilegi de l'edat" no és mentida. És acte real, una ocasió certa, un estat de moment inamovible. Conec la resignació que em cedesc de cara a "les meves limitacions". De



vint-i-quatre hores, potser en sé aprofitar deu. Les altres catorze, les cedesc a l'inconscient. La validesa d'aquest fet consisteix que "puc fer-ho", "tenc el poder còsmic de fer-ho", és a dir:

"La realització espaciotemporal d'aquest fet és real i tangible". No m'és prohibit, com m'ho és controlar la densitat del meu cos o la dels objectes, la digestió... (no crec, en tot cas, Blai, que hagi tengut mai la necessitat de controlar-me la digestió, la densitat...)

Això, però, és un fet, una circumstància lícita: M'ho permet, i en recull els fruits, dia a dia. Dolorosos i costosos. La valoració del meu dolor o

el meu cost és simplement arbitrària. És a dir, Blai: Jo puc controlar el dolor, desafià-lo, establir el meu preu sense esdevenir xapero.

.....

Telèfon. Són prop de les dotze i mitja del migdia del diumenge, vint-i-u de desembre de mil nou-cents



noranta-set.

-Digue'm...

-Carles? Som Toni Artigues...

-Uep, com anam?

Què hi ha de nou? (Em sorprèn la telefonada d'Artigues. Artigues coneix el meu nom fermament des de fa prop de tres mesos. Artigues sols m'ha telefonat un cop per un assumpte tèc-

nic referit a unes diapositives de Brossa. Entre Artigues i jo no hi ha cap assumpte pendent.)

-No t'has assabentat de la notícia?

-No, quina notícia? (La paraula "notícia" repel·leix de mena. "Notícia" o "la notícia" vora el verb "assabentar" es converteix en qualque cosa fosca, indesitjable, íntimament lligada a la policia, a l'hecatombe, a la mort de qualcú que estima i que s'estima.)

-Blai Bonet és mort.

.....

« Me cag en Déu" ll
"Que «me cag en Déu»? Què és tant de «me cag en Déu»? Sempre igual: «me cag en Déu»"
-Ha mort Blai.

.....

Quan vaig arribar a dia vint-i-cinc de matí i les primeres llums anuncien la continuïtat de l'existència, la finestra del balcó era oberta de bat a bat. Potser encara hauria pogut oïr la flaire de Jack Daniels, J&B, Bacardi, Túnel i Estrella Damm devora les meves robes. Vint-i-cinc de desembre era el dia en què tot el ceremonial per la mort del Mestre s'era acabat.

Blai vengué a veure'm, m'aixecà del sofà i, agitant-me per la cintura i la mà esquerra, amb la cara del Jove, guapot i sa, em digué: -Tot el meu és teu.

A LA RETINA

Blai Bonet, disfressat de cadàver mallorquí, sense l'àurea grega, les mans asiàtiques i la veu centreeuropea, somreïa dins el taüt lacat. El somriure de Blai era com el fet de moure la fitxa d'un joc prohibidor havent trampejat la puntuació del dau. Blai Bonet va trampejar el dau en el joc de la percepció de la seva mort. Blai juga a ser mort, mentre somriu, amb el posat transvestit.

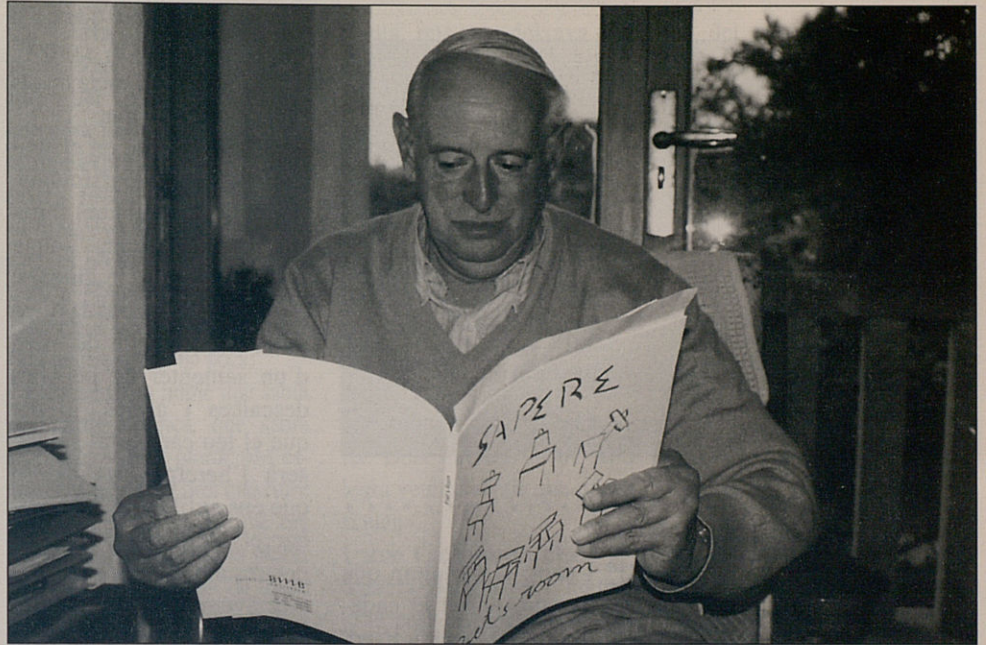
-Blai, Blaiet... Què hi fas aquí ajagut, vora el crucifix. Què has fet d'aquesta cambra? Quan jo vaig entrar dins la cambra, amb el gust de tassó d'aigua abocat del barral de la teva realitat, el tassó d'aigua que et sentí en les paraules "i és que no hi ha res com un bon tassó d'aigo", amb la pixera que em sostenia tot el cor, vaig veure la vida obscura de Blai Bonet: la foto de ta mare, el llit, amb el cobrellit pla com una mar tardorrenca, els llibres dispersos i enclavats de passió, la porta tancada de l'armari i les porqueres, la colònia i la crema d'afaitar, amb el sabó i el silenci de conèixer el soroll i les passes, les petjades cal·ligràfiques dels teus actes.

.....
Blai, per què has fet d'aquesta cambra la cambra mortuòria?

-Calla, home. Home, jo som en Blai. Guaita per la terrada. O és que no la veus, la pineda? Calla, home, no

només sent. No la sents, la pau? Mira'm, jo somric; "Ara, tu, ja no sé si continuu enyorant Barcelona, si continua volent veure'm de lletra impresa. No llegeu els diaris, demà. Els diaris diran "Ha mort Blai Bonet". No els llegeu, si

-Jo et signaré la vida. Au, vés, vés-te'n i recorda'm com un bergantell que riu. No em ploris; no mesclis demà les pàgines del diari amb els teus plors. No és ver que els homes no ploren, però tu somriu, com jo, tu, canta que canta. Vós,



em vegis mort, "fallecido por edema pulmonar y similares" com diran demà els diaris. Surt a la terrada i olora'm. La sents, la pau? Com no has de sentir-la...? -Cag en Déu, Blaiet, que has fet de via a anar-te'n...! Que n'has feta, de via! -Calla, amic meu, calla i

només mira'm. I no la sents, la cançó de la pineda? T'adones, amic, que jo no tenc en càrrega la passió d'enyorar-vos? Jo vos hi som. "Escolta els pins com besen la mar, i mira'm riure, mira'm. Jo somric. -Cag en Déu, Blai. Que te n'has anat de prest...!

que amb el mirar em feis viure: Mira'm i riu. -Jo et crec, Blai. Et segrest. Tu mor, si vols, jo et continuu viu. Cag en Déu, Blaiet, com et sent en la carícia de les roques i tot el que encara hem de fer. Tot, encara... "Fins ara, Mestre, tot i que avui no ens agafam fort al

**exco
leta**
Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

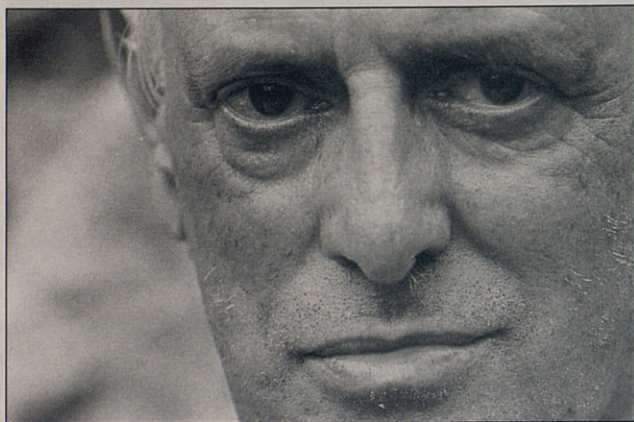
ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 29 90 86

**exco
leta**
Gianni Rodari



llindar de la porta. Avui no puc dar-t'ho tot amb els braços,
 "Fins ara, Mestre. Cag en Déu, Blaiet, que poc m'ha costat entendre't ferm!
 "Fins ara, Mestre. Jo ara continuu la percepció aquí on tu me la deixes...
 -Adéu, tu.

"No has llegit *El mar*, bah!". Jo et sent de pell, sense agraïments, com quedàrem, perquè m'has ensenyat a triar com viure, sense que ningú m'ho hagués hagut de mostrar.
 Com tu, Blai, com tu has triat morir-te.



-Adéu, Blai.

El retorn als fets i la ginebra. La continuïtat, Blai, el camí que segueix. Jo et llep, com un cus valent. "Quan Blai Bonet va ser introduït dins la càmera frigorífica, el somriure beneït de Blai Bonet ja no era dins la caixa". Blai, mentre el conseller de Cultura i Patrimoni Històric saludava electoral davant la premsa gràfica que et volia fotografiar el cadàver, jo et sentia: "L'home és com el mar, penetra i és penetrat".

.....

El cant: L'emalum que ha transportat el cadàver de Blai Bonet i Rigo, nat a Catalunya el mil nou-cents vint-i-sis, i creat en benefici de tots els segles que el segueixen, no ha contemplat el cos de l'ànima encesa, la gesta gustosíssima de la veu retronada des de l'esquerpa gargamella dels mots dels seus dissenys. Jo segrest el cadàver de Blai Bonet i amb els ossos

construïsc una ermita d'arcàngels, com l'aigua clara que li brolla de cada punt de la pell (la nit és clara i de marbre, com l'estel grec que la corona de llànties i planys i festes eternes). Perquè jo dic que Blai Bonet ha mort en festa, com la joia que acaricien les seves mans adolescents. Jo dic que no li cantarà ja mai la còrpora celest, ni els ulls esclavitzats per tota cosa vàlida; en el sentit, Blai, en el sentit real, ni de la parsimònia, ni del ritu, ni del cant fúnebre, però en cada goteig àcid d'un desig de ginebra, d'una passió coronada d'espines de coral i de blat, d'un sementer de petjades descalces i àrides, jo dic que el teu cant, Blai Bonet, serà l'heretgia bondadosa que ens enfilàrà, Blai, a trobar el sentit del tacte dels nostres alens, com quan ens aferràvem fort, dos homes de tots els anys, i jo t'esqueixava la galta sense arrugues per semblar-hi la llavor de diamant que truncarà la sepultura entre les lletres

BLAI BONET I RIGO (1926-1997)

perquè tots els ermitans dels teus paisatges caguin i escupin damunt la llosa que

t'endinsa en un fals món real.

El jorn del judici s'és fet dia, talment matí de plor, de plor, Blaiet, perquè creia que el sepulcre enterrava una escorreguda de cinc o tres flors, un assassinat de màrtir, un pulmó de verd que et respirava i a qui has dat vida fora perquè et glorificàs entre els fums de la nostra tomba, perquè la tomba que diu "Blai Bonet" és la nostra; dins tu, qui tens el pit foradat de llavors, arbres fruiters i herballuïsa. Jo bec una infusió de tu, Blai, com tu vols i desitges que sia, perquè els camps no són desolats, ni la murtra s'asseca, ni jo vull plorar de tu damunt les cames ni llepant-te les mans:

Jo et dibuix, Blai Bonet de clarors, les mans sense fusta, les cuixes d'al·lot que et caminen, la fuita d'alba-des d'un camí que et faré entre la terra i la gesta, entre el desig i el fons real del desig, cantant-te de ventre, Blai Bonet de pell de conill i de marbre, el doll de percepcions i gràcies

del fullatge que jo dic que et brosta sempre de la boca.

Carles Rebassa



84 TENDES
A TOT MALLORCA

NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS

Passaran mil anys abans que nesqui un altre Blai

Ja deia Mn. Alcover, en parlar d'homes de gran talla, que només en neix un cada cent anys i quasi mai sura.

Crec que en passaran mil abans que la llavor d'aquesta terra torni a donar un fruit tan esplendorós.

Ens ha fuit així com fuig una gota de rosada de damunt la fulla d'un baladre en tocar-li el sol. Ha sortit sense adonar-nos de la seva partida, sense un adéu. Era poeta. Això vol dir que vessava cap a fora tot el seu món interior amb bellesa de paraules, amb noblesa d'idees. Era transparent com aire de neu: «Jo som un home que posa tenacitat i ferro espiritual en la tasca d'aconseguir ser un home sense intimitat», havia escrit. Era poeta, i ser poeta vol dir ser home en el sentit més ampli del mot. Vet aquí la meua definició de poeta: poeta és l'home que aconsegueix situar-se en la posició més allunyada que es coneix de la condició d'animal. Per a mi, la capacitat de crear poesia, o de viure poesia, marca la diferència més acusada entre homes i animals. Els animals no riuen ni ploren, però, sobretot, no parlen i, molt menys encara, no parlen en llenguatge poètic. Si tots els homes ho fossin, una mica poetes, no hi hauria animals de dues cames només amb facultats per riure i parlar, perquè, allò que es diu plorar, ja n'hi ha que no en saben.

Els evangelis no esmenten mai que Crist rigués, però és molt difícil creure que no en sabia. En canvi, sí que ens diuen que plorà, perquè saber plorar pot ser, en determinades condicions, més difícil que saber riure. Jo no puc imaginar, per exemple, Hitler plorant, per-

què estava tan allunyat de ser poeta com les Cabrelles són lluny del sol. Per això, puc entendre perfectament la gran veritat expressada per un altre poeta. Jaume Serra ho digué: «En aquesta terra no anam sobrats de poetes», cosa que vol dir que, a Mallorca, d'homes que estiguin a l'extrem més oposat dels animals, n'hi ha pocs.

I ens ha fuit un home que sabia compartir alegries, que sabia riure, però també plorar: «M'estim més plorar de dret que riure de genolls, va dir, perquè era un home lliure i preferia plorar en llibertat a haver de riure sota les vares dels esclafadors de la raó i els lladres de la felicitat. Va triar el sender difícil

planta que es deixava entrecavar pels jardins que l'envolten, que s'enriquia de l'escalfor humana dels qui tenia prop i ho agraïa profundament: «Sempre seguit, tot jo estic habitat per picapedrers, arquitectes, mestres d'aixa, guixaires, electricistes, mestres de ribera existenciaris que em construeixen; just ells, la multitud, saben de quantes plantes constarà la Casa... Jo em deix fer. Deix que em facin. M'alegra veure i sentir que m'edifiquen».

I amb l'acabament de la primavera de l'hivern aquesta gran casa de pedreny, santanyiner i universal, ha quedat acabada i aquí roman, esperant

dà del cosmos, que parlava allargant les vocals i corbant uns dits de cera com les sarmes de les vinyes. Seguirà el mar esmolant les barbicanes, retallant la claustral cal·ligrafia de les cales, però ningú no foragitarà de la memòria d'aquest poble la presència d'un home que va tenir la valentia d'anomenar les coses pel seu nom, perquè sabia que, als bípedes que no la viuen, la poesia els fa més por que un arsenal de pistoles. Sols així s'explica el conglaç que el dia del traspass cobrí la plaça Major. Els qui valoram les persones per la seva capacitat d'estimar hem perdut un alt valor: la seva presència física entre nosaltres; els qui pesen els homes a partir de les unitats del cens electoral no deuen haver perdut res.

La casa 74 del carrer de Ciutat és ara tot un símbol de les lletres i la pàtria catalanes, i els santanyiners som els més beneficiats d'una vasta herència universal. La pregunta salta dins el silenci de la nit, de tan clara que és: sabrem ser dignes de tan valuós llegat? Desitj que els santanyiners esperen-esser no ens puguin tirar mai per la cara que hàgim estat uns desagraïts.

Cosme Aguiló

El dos articles sobre Blai Bonet signats per Carles Rebassa i Cosme Aguiló han estat reproduïts de la revista S'Escarrà. Aquesta publicació també ha cedit l'ús d'algunes fotografies.

Brull d'espigues

El ciclop de fum
exhala fredors d'acer.
Orb de nas i pergami de pell
no té colors al si de la carn
ni al palpís de dringant metall.
No sap el batec de la pedra
ni la pluja d'or de la paraula
que treu brull amb el teu cant,
com l'onatge de l'espiga
entre terrors d'aigua blava
i pesqueres de turons.

A la terra dels grecs, Blai,
la dignitat estira el coll
i l'avoleta s'enclota
entre fosques de fonera.

Som dels teus, perquè sé
que les mesures d'un home
són entre Déu i la pròpia cella.

C.A

Josep Estelrich i Mieres

La reivindicació de la pagesia

Els dos darrers terços del segle XX, el sector de l'agricultura, tradicionalment la peça clau de l'economia mallorquina, ha entrat en un procés de recessió econòmica i ha tingut probablement la pitjor conjuntura al llarg de la història. Aquesta situació, humanament parlant, ha provocat que la pagesia mallorquina hagi hagut de patir una transformació que ha tingut un alt cost social i cultural. El pas de l'anomenada societat preturística a la turística ha comportat nombrosos canvis econòmics, socials, culturals i paisatgístics de Mallorca. Aquest difícil context afectà un sector important de la nostra societat, el més

nombrós fins al decenni de 1960, i des d'aleshores molts de pagesos hagueren de canviar de feina i es convertiren en mà d'obra del sector turístic. A més, la demanda de segones residències ha tingut com a conseqüència un fort desenvolupament urbanístic, que, en diferents onades, s'ha estès per la Part Forana. A tot això, s'hi ha afegit el canvi d'utilitat de la terra: l'ús agrícola tradicional s'ha transformat en un ús urbà, amb un fort procés especulatiu. En aquest difícil context, hi hagué i hi ha pagesos que s'esforcen per evitar aquest anorreament del seu món, i la solució ha passat i passa per una aposta pel cooperativisme, l'especialització, la solidaritat i la renovació permanent. Un d'aquests foravilers resistents fou Josep Estelrich i Mieres.

Però, qui era Josep Estelrich? Havia nascut a Sant Joan el 23 de maig de 1928, fill de pagesos i pagès ell també. Féu els estudis elementals, però al llarg de la seva vida s'esforçà per aprendre constantment, no sols per millorar el resultat de la seva feina, sinó també per satisfer una enorme curiositat intel·lectual. Al final del decenni de 1960 començà a tenir projecció pública. El 1969, participà en la reorganització de la Cooperativa Agrícola de Sant Joan, de la qual va ser president entre el 1980 i el 1995, a excepció d'un breu període. El 1971, fou elegit president del Teleclub de Sant Joan, entitat que aleshores tenia un gran dinamisme cultural i que es convertí en un focus local de debat polític dels darrers anys del franquisme.

El 1973, intensificà aquest compromís social i fou designat regidor pel terç sindical de l'Ajuntament de Sant Joan, en

el qual estigué fins al 1979, i jugà un bon paper a favor de la democratització de la institució. El 1979, a les primeres eleccions municipals d'ençà de la restauració democràtica, encapçalà la Candidatura Independent, de caràcter progressista i nacionalista. Aconseguí l'acta de regidor, però hagué d'estar a l'oposició en aquesta primera etapa (1979-83). Fou en els anys setanta, quan l'amo en Pep d'Hortella, com era conegut popularment, configurà el seu pensament d'home progressista i nacionalista, que s'uní al profund arrelament a la terra.

Al final del decenni de 1970, l'actuació de l'amo en Pep ultrapassà el context santjoaner i s'estengué al conjunt de la societat illenca. Destacà pel seu

compromís amb el sindicalisme agrari i el cooperativisme, i participà activament en la constitució, l'impuls i la consolidació de la

Unió de Pagesos. Al començament dels anys vuitanta, aprofundí en l'activitat política, s'afilià (1981) al Partit Socialista de Mallorca -PSM- i va ser candidat per aquest partit a les eleccions generals de 1982 i a les autonòmiques de 1983. A més, entre el 1990 i el 1992, fou president del Consell de Direcció Política del PSM.

Les principals característiques personals que definien l'amo en Pep eren una aparent timidesa, una gran correcció en les formes i un profund respecte per l'interlocutor en la conversa, però, en les seves paraules mesurades, prudents i respectuoses, s'hi amagava una solidesa de pensament, unes idees reflexionades i pensades i una gran convicció. L'amo en Pep era una persona il·lustrada, progressista, nacionalista i compromesa amb el país.

El 7 de juny de 1995, morí en un accident de treball a la finca de l'Hort d'Hortella i, dos anys després, en el decurs de les festes patronals de Sant Joan es presentava pòstumament el seu llibre *República, Guerra Civil, Postguerra a Sant Joan. El món de la pagesia* (Monografies santjoaneres, 6. Sant Joan, 1997). La presentació constituí un vertader esdeveniment, no sols fou un acte cultural estricte, sinó més bé un pretext d'homenatge a la persona i al que havia representat per a Mallorca l'amo en Pep: una manera de viure, de sentir i de lluitar, en definitiva, una manera d'entendre el món des de l'amor i la reivindicació de la terra, del món de la pagesia i de la seva gent.

Arnau Company i Mates





NOTÍCIES DE L'OBRA

FULL INFORMATIU

Núm 24. Gen. 1998. C/ de la Impremta, 1. 07001 Palma. Tel 72 32 99. Fax 71 93 85. Dipòsit legal: PM 494 - 1991

L'agenda del primer semestre

Al principi del mes de febrer, es farà la inauguració del CENTRE D'AUTO-APRENENTATGE DE LLENGUA (CAL) de l'OCB, que compta amb el patrocini del Consell de Mallorca. Aquest CAL s'ubicarà al Centre de Serveis Lingüístics (c/ de Julià Àlvarez, 7, baixos, Palma) i s'afegirà a la xarxa de serveis tècnics que l'OCB ofereix a ciutadans i a entitats. Així, el CSL completa els diferents àmbits de la normalització que ja abastava (formació, planificació i dinamització) mitjançant els serveis d'assessorament lingüístic, els de planificació i dinamització i els de formació (xarxa de cursos de català per a adults amb uns 3.000 alumnes anuals, Servei de Suport a l'Ensenyament en Català).

Dins el mes de febrer també hi haurà una nova Trobada d'Entitats de les Illes Balears, a Menorca, amb la vista posada en la Diada popular per la Llengua del mes de maig. Es presentarà el llibre XARXA, material didàctic per a no catalanoparlants, coeditat per l'OCB-Editorial Moll. I, en preparació, hi ha una Jornada sobre EL MODEL DE TV PER A LES BALEARS, tema sobre el qual no s'ha reflexionat abastament: el recent conveni signat entre TVE i el Govern balear i el projecte

de nova Llei de televisions autonòmiques, entre altres qüestions, es posaran a debat.

El mes de març ja escalfarà motors cap a la Diada de maig: hi haurà una trobada de les delegacions de l'OCB, i d'entitats i col·lectius cívics de tot Mallorca.

El mes d'abril té un nou Acampallengua juvenil en perspectiva. Serà els dies 25 i 26, organitzat pels Joves per la Llengua.

I la gran cita del mes de maig serà dia 9, dissabte. Arriba la IV DIADA POPULAR PER LA LLENGUA I EL PLE AUTOGOVERN amb actes simultanis a totes les illes i amb més empena que mai. També se celebrarà la XIV TROBADA D'ESCOLES MALLORQUINES. I les Jornades d'Intercanvi d'estudiants de Secundària EL PAÍS A

L'ESCOLA se celebraran per primera vegada a Mallorca els dies 8, 9 i 10.

Cap al mes de juliol, s'està preparant un viatge cultural de l'OCB a la ciutat de l'Alguer i Sardenya. Amb tal profusió d'actes, no us quedarà més remei que apuntar les dates que més us interessin a la vostra agenda. I bon 1998!



Antoni Mir, premi CIEMEN 1997

El nostre president, Antoni Mir, va ser guardonat el passat mes de desembre amb el Premi CIEMEN (Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions). El guardó nacional li fou concedit per la tasca duïta al front de l'Obra Cultural Balear i la presentació del premiat anà a càrrec d'Isidor Marí Mayans. L'acte de lliurament es va celebrar a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, a Barcelona, dia 15 de desembre. En altres edicions, aquest mateix guardó ha estat concedit a personalitats com Joan Fuster, Miquel Martí Pol, Antoni M. Badia Margarit, Enric Serra, Montserrat Minoves, Eliseu Climent, Fèlix Martí i Jordi Carbonell. El premi internacional fou concedit a Paulo Agirrebaltzategi, com a promotor de la *Gran enciclopèdia basca* en curs i de l'únic diari que es publica íntegrament en èuskar des de fa set anys. En altres edicions, aquest guardó va ser concedit, entre d'altres, a Til Steegman (alemany), als pobles indígenes d'Amèrica, a Francisco Rodríguez (gallec), a Net Thomas (gal·lès), Laszlo Tokeg (hongarès) i al poble de Croàcia.

Nit de

Presentadors

Una mallorquina, un valencià i un català, Margalida Blanquer, Juli Mira i Jordi Dauder conduïren la Nit de la Cultura amb fluïdesa i elegància.

Voluntaris

Prop de trenta joves voluntaris acompanyats pels presentadors varen baixar des de l'escenari fins a les taules per distribuir el llibre *10 anys de premis 31 de Desembre*.

Celebracions

La Nit de la Cultura, a més de lliurar els premis 31 de Desembre, va incloure la celebració dels XXXV anys de l'entitat organitzadora, l'Obra Cultural Balear, els XX anys del Congrés de Cultura Catalana i de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, creada arran del Congrés.

Per TV a tot el món

La gala de lliurament dels premis va ser retransmesa en directe per TV3 a tot el territori lingüístic i a tot Espanya. En diferit, pel canal internacional de TVC, a tot Europa. I, per satèl·lit, a Amèrica.

El vídeo

Un dels moments més emotius i més aplaudits de la nit va ser quan es va projectar el muntatge audiovisual dels XXXV anys de l'OCB amb imatges de la gran manifestació per l'autonomia del 1977 i de les Diades populars de maig per la llengua i el ple autogovern dels tres darrers anys.

A Doble Espai

El fragment de l'obra de Gom Teatre, basada en texts de Miquel Àngel Riera i Damià Huguet, va ser molt celebrat pel públic i, a més, va servir per recordar molts dels autors mallorquins desapareguts els darrers anys.

Premi escanyat

Una de les anècdotes curioses de la nit la va protagonitzar el premiat més jove, Josep Ramon Cerdà, que patia una afonia total i no va poder parlar per agrair el premi que acabava de rebre. No obstant això, va dur el seu agraïment per escrit, i Jordi Dauder va posar veu a les seves paraules.



Unes mil persones, gent del món de la política, de la societat civil, la cultura i les arts, es varen reunir el passat 19 de desembre amb motiu de la celebració de la Nit de la Cultura i del lliurament dels premis 31 de Desembre. La sala Pal·ladium del Casino de Mallorca presentava un ple absolut, com es pot comprovar en aquesta panoràmica.



L'OCB va retre homenatge a l'obra i la menorquinitat de la nissaga per part de mare d'Albert Camus. En àudio, es va poder escoltar el seu discurs programàtic en rebre el premi Nobel de literatura. Intervengué el president del Consell de Menorca, Cristòfol Triay, i la filla de l'escriptor, Catherine Camus, que va enviar expressament un missatge en vídeo.



IES DE L'OBRA

la Cultura

La banda de música de Santa Margalida, dirigida per Jordi Rosselló, va obrir la Nit de la Cultura interpretant l'Anell de Ferro i la va tancar amb La Balanguera. L'escenari recordava tots els aniversaris d'escriptors que es varen fer l'any passat: Costa i Llobera, Joan Mascaró i Fornés, Llorenç Villalonga, Antoni Lliteres, Marian Aguiló, Ausiàs March, Miquel Ferrà, Joan Fuster, Josep Pla.

Després que tots els assistents a la Nit de la Cultura cantassin l'himne de Mallorca, La Balanguera, tots els premiats de la nit varen tornar a pujar a l'escenari per fer-se, juntament amb els presentadors i el president de l'OCB, la tradicional foto de família.



Vista de la taula presidencial, en la qual es pot veure, entre d'altres, Pere Sampol, vicepresident del Consell de Mallorca; Llorenç Huguet, rector de la UIB; Maria Antònia Munar, presidenta del Consell de Mallorca; Antoni Mir, president de l'OCB; Manuel Ferrer, conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern balear; Ferran Gomila, president de l'associació Voltor; Joan Maria Pujals, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya; Joan Huguet, president del Parlament de les Illes Balears i Cristòfol Triay, president del Consell de Menorca.



Durant el transcurs de la Nit de la Cultura hi va haver actuacions musicals, la de l'Orquestra Mallorca que va interpretar cançons ballables de sempre.



La presència entre els presentadors de l'actor Jordi Dauder, més conegut com a Mateu Montsolís, que acabava de «ressucitar» al culebrot de TV3 Nissaga de Poder, va despertar autèntiques passions entre les assistents a l'acte, sobretot entre el personal femení de l'OCB.

La Festa de l'Estendard

La línia de l'OCB ha estat sempre la d'aconseguir l'adhesió de la majoria de la població als postulats de l'entitat i també en les convocatòries relacionades amb la Festa de l'Estendard. El darrer mes de desembre, dia 29, l'OCB a Inca, encapçalada per Mercè Puig, va organitzar un acte reivindicant la recuperació per a l'ús públic de l'espai conegut com "La pota del Rei", actualment un abocador. Divulgaren en un opuscle la rondalla "Sa lle-negada des cavall del Rei En Jaume", que deixà l'empremta en "aquell arregussai". Catalina Valriu va llegir el poema de Costa i Llobera dedicat a les petjades del Rei En Jaume i contà la rondalla. Hi participà una nodrida representació municipal, amb el batle d'Inca, Pere Rotger, i els regidors Tolo Seguí (urbanisme), Joana



La Festa de l'Estendard, a Inca, dia 29 de desembre.

Rosselló (Cultura), Bernat Amengual i Antoni Alorda. També hi foren presents els dos clubs d'esplai de la població i els veïnats d'Els Molins, que hi participaren activament amb la neteja del lloc. L'acte va acabar a la plaça de la vila amb el cant de La Balanguera.

Els darrers anys ha arrelat, al voltant de la Festa de l'Estendard del 31 de desembre i, a més, dels Premis del mateix nom lliurats en la Nit de la Cultura, l'ofrena floral civil de la víspera davant l'estàtua del Rei En Jaume, a Palma, promoguda inicialment per l'OCB. Ja és un acte plenament consolidat, tot i que fa només quatre anys encara hi hagué colzades per introduir dins un programa oficial esclerotitzat una participació popular i d'entitats que avui ja organitza directament el mateix Ajuntament; l'escriptor Pere Morey hi va fer el pregó, l'OCB va ser l'entitat civil més aplaudida i això, baldament sigui cert, no és ser un poc creguts, i el PSM ho va ser entre els partits polítics. El programa oficial de la Festa del dia següent, el mateix 31 de desembre, nucleat a la Seu i a Cort, també necessita d'una bona renovació i popularització.

El premi Joan Mascaró Fornés per a Joan Francesc March

L'OCB a Santa Margalida va lliurar, en un acte molt concorregut, celebrat al restaurant S'Alqueria, el Premi Joan Mascaró Fornés 1997 a Mn. Joan Francesc March. Rafel Bordoy, president de la delegació, va fer públic el veredict. I el premiat, a les paraules d'agraïment, demanà a tots els presents fidelitat i compromís personal amb la defensa i en l'ús de la llengua catalana que tant estimà Mascaró Fornés.



Lliurament del premi a Joan Francesc March.

Preestrena de la versió original valenciana de «Gràcies per la propina»

L'OCB va organitzar, amb un ajut del CdM, la preestrena de la versió original en valencià de la pel·lícula de Francesc Bellmunt a partir de la novel·la de Ferran Torrent, davant la insensibilitat dels distribuïdors mallorquins i amb la intenció que sigui la darrera vegada que no es fa en sales i horaris comercials habituals. Més de 400 persones varen estibar, moltes no hi varen ni caber, el Centre de Cultura Sa Nostra. Abans, s'havia estrenat a Palma únicament en castellà. L'OCB la va dur tant pel valor del film, on les expressions de la parla valenciana juguen un paper essencial, com perquè "després de poder veure-la tal com va ser concebuda, escrita, dirigida i interpretada, serà impensable que torni a passar mai que una pel·lícula rodada en català a qualsevol part del territori lingüístic s'estreni a Palma únicament en castellà".

A black and white portrait of Miquel Vicens, a middle-aged man with dark hair, looking down and to the right. He is wearing a light-colored shirt, a patterned tie, and a textured jacket. His right hand is raised to his chin, with his index finger resting against his lips. A ring is visible on his ring finger. The background is a plain, light color.

**MIQUEL VICENS
EL CAPPARE
DEL *LOBBY*
TURÍSTIC DE
MALLORCA**

ENTREVISTA
Joana Mas

Miquel Vicens és, dins l'àmbit públic, president del Foment del Turisme de Mallorca des de fa més d'un any i mig, i, en el sector privat, conseller delegat de Green Oasis Club Hotels, president de Viajes Suntours i un alt càrrec del *tour operador* alemany Air Marin. En el seu despatx té penjat a la paret el títol d'enginyer

de camins i el mostra orgullós, encara que immediatament matisa: «Mai hi he fet feina, des de sempre m'he dedicat al turisme». Se li nota, a Miquel Vicens, que se sent satisfet de pertànyer al món del turisme balear, un gremi de pioners als anys 60, i avui al capdavant de les multinacionals més potents del país.

A nem per feina, pareix expressar l'actitud vital de Miquel Vicens. No s'entretén en preàmbuls, i entra tot d'una en matèria. Aquesta postura, potser, li ha permès rescatar de la seva letàrgia el Foment del Turisme i convertir la institució en un grup de pressió a la manera nord-americana del *lobby*.

-Quan es va iniciar en el món del turisme?

Jo som enginyer de camins, però mai hi he fet feina, sempre m'he dedicat al turisme. Allà, als anys 60, vaig veure que el futur de Mallorca passava pel turisme, i em vaig dedicar a aquesta professió. Vaig tenir la sort de

«Som enginyer de camins, però sempre m'he dedicat al turisme»

...

passar per moltes feines diferents: he estat guia turístic i director de l'hotel Cala Figuera. L'any 1965 vaig entrar a Hotels Barceló, on, durant 11 anys, vaig exercir els càrrecs d'adjunt al director general, director comercial, director d'explotació i, finalment, director general. L'any 1986 muntàrem, amb la meua dona, una agència de viatges que avui té presència a les Balears, les Canàries i Almeria. Després, l'any 1988, començarem a explotar hotels a les Canàries i

les Balears amb l'empresa Green Oasis Clubs Hotels.

-Com recorda els primers anys dins el món del turisme?

-Foren uns anys de pioners. Fèiem feina amb moltes ganes. Després, això s'ha anat professionalitzant i ha crescut molt. Estic molt content d'haver viscut l'evolució del turisme a Mallorca i també la sortida de les empreses mallorquines cap a fora, primer a la Península i les Canàries i, després, el Carib. Jo he viscut la fase de consolidació de les empreses familiars mallorquines com Sol Melià, Barceló, Riu, etcètera. S'han transformat en multinacionals

i s'han expandit molt. Avui dia, les úniques empreses multinacionals reals que hi ha són les mallorquines. Hi ha Endesa o Telefónica, però això són monopolis, no són empreses privades en aquest moment.

-Llavors, és vostè partidari de les inversions dels hotelers a l'exterior?

-La pregunta es contesta tota sola. Jo he participat en l'aventura dels germans Barceló cap al Carib i Mèxic fa 12 anys, i va ser una de les experiències millors

de la meua vida. Jo mateix no he anat a Amèrica a fer negocis, però estic a les Canàries des de fa molts d'anys. Em consider un empresari tant canari com balear.

-És clar que les persones que en aquella època es dedicaven al turisme eren una casta d'emprenedors, que suplien la falta de preparació amb coratge.

-Aquesta gent ha tengut molt de mèrit. Eren persones sense preparació universitària, i a l'actualitat tenen empreses ben finançades i sòlides. Han sabut adaptar el seu sistema de direcció, i han passat d'esser una empresa familiar, com Riu, a tenir estructures de direcció molt complexes.

-Durant el boom turístic es varen fer molts de desastres urbanístics. Hi ha gué molta especulació. Avui dia no passa això perquè el mal ja està fet o perquè el sector turístic està més conscienciat?

Jo crec que aleshores no es tenia clar que un hotel aïllat no era un problema, però 50 anys, un vora l'altre, sí. La culpa no s'ha donat només als hotelers. Ningú, en aquells moments, va preveure el que significaria

una concentració tan important d'hotels. No ho va preveure l'Administració de Madrid, ni les administracions locals, en els seus plans urbanístics, a l'hora de dotar tots aquells hotels de serveis. I ara es tracta de reciclar i arreglar, dins el possible, les conseqüències d'aquella manera de fer les coses. Ara, és molt bo de fer criticar, però llavors no fou tan fàcil. El nivell de vida que avui tenen els nostres fills, els que ara tenen 25 anys, és perquè en aquells moments es va fer el que es podia fer, i el que se sabia fer. Ara és fàcil dir que s'hauria pogut fer d'una altra manera. Aleshores no hi havia mitjans ni planificació. Tampoc, coneixements urbanístics.

-Avui hi ha una major conscienciació envers el tema urbanístic. Això és fruit de l'experiència del passat o una imposició de l'Administració?

-L'Administració i les lleis han d'anar a remolc. Crec que l'empresariat i tots nosaltres ens hem conscienciat que no podem mantenir un creixement indefinit, no podem continuar ocupant territori, no podem continuar augmentant el consum d'aigua, el consum d'ener-

gia. Això és una reflexió col·lectiva que fa 10 anys encara era minoritària i que avui ja és majoritària dins la nostra societat. I els polítics s'adonen que els ciutadans demanen moderació en tots aquests temes. Estan prenent nota i intentant plasmar, amb moltes discussions i manques d'enteniment entre els diferents partits i fins i tot dins un mateix partit, en llei la ideologia majoritària.

-L'actual preocupació dels hotelers i els polítics de les Balears per la conservació de la natura i el patrimoni cultural és més una moda, un corrent de conscienciació que s'està vivint arreu del món, o fruit d'una reflexió per part del sector, que ara creu en la necessitat de conservar el que és nostre?

-Basta sortir als carrers i carreteres i comprovar que la quantitat de cotxes que hi ha és enorme. Segons quins indrets també són plens de gent. Pens que ens estam acostant a límits que no hauríem de sobrepassar. No és qüestió de moda, o som conscients o no menjam. Les societats, com més benestar tenen, més exigents són amb la qualitat de vida.

- És una vergonya per a les illes que al món turístic s'hagi encunyat el terme balearització per anomenar el creixement urbanístic desmesurat sense ordre ni control?

-És una pena que s'usi aquest terme. Però hi ha indrets molt més balearitzats que les Balears. Nosaltres tenim algun redol paisatgísticament deterio-



Miquel Vicens, com a empresari, té negocis a les Canàries i les Balears.

rat, de reversió molt difícil, però és una minoria molt petita del nostre territori. Les Balears tenen un dels percentatges més alts de la Unió Europea i de l'Estat espanyol quant a zones protegides. Els problemes que nosaltres tenim en aquests moments és que estam en unes illes molt petites i que l'aplicació de les normes és laxa. Hi ha massa màniga ampla en l'aplicació de les normes. Si les normes que avui tenim s'aplicassin, no estaríem malament.

-Creu vostè que ha arribat el moment que la clas-

se empresarial de les Balears sigui més conscient de la necessitat de preservar la identitat i el patrimoni cultural de Mallorca, i que l'empresariat

empenyi per aconseguir un autogovern de bon de veres per a les Balears?

-Això són tres preguntes dins una. Una cosa

és el mediambient, tema en el qual hi ha un consens majoritari. En relació amb el que és nostre, què és el nostre? Tenim borses de població importantíssimes que es declaren castellano-parlants, que diuen que per què han de venir a empre-

nyar els mallorquins, *si aquí estamos en España*, i això ho diuen 200.000 persones a les Balears. No estam parlant de tres moixos. Una cosa és la preservació de la identitat i del patrimoni i l'altra, el tema de la llengua, que és més complicat, on hi ha borses de gent molt importants que passen d'això. A més a més, ara ens estan entrant uns altres conciutadans europeus, que avui tenen els mateixos drets que la gent d'Albacete i que també ens podran crear un problema d'identitat, perquè haurem de parlar el castellà, el mallorquí i l'alemany. L'autogovern és una altra cosa, és la capacitat de donar-nos la nostra pròpia organització, però, sobretot, començant per l'econòmica, perquè l'econòmica és la que possibilita totes les altres. Està molt bé tenir una escola en la qual obligatòriament s'aprenquin quatre llengües: mallorquí, espanyol, anglès i alemany. Però, per tenir aquesta escola, necessitam més doblers, i aquí entrem en el tema de la corresponsabilitat fiscal i de la capacitat d'administrar una quantitat creixent de doblers que els nostres ciutadans aporten a l'escola pública. És curiós que hagi estat un partit de detres, forçat pels partits nacionalistes com Convergència i Unió, el PNV i Coalició Canària, el que més ha avançat en aquest tema, i jo crec que s'ha de continuar avançant més. És important que els recursos econòmics nostres estiguin en mans dels mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterencs, però no sols

•
«No podem
mantenir un
creixement
indefinit»
•••

parlant d'impostos, sinó també d'instal·lacions, d'instruments que són vitals per a nosaltres. El Foment del Turisme s'ha distingint, fa més de mig any, per fer campanya per la transferència dels aeroports fins al punt que he anat personalment a parlar amb Lorenzo Olarte. A més, mantenim contactes periòdics amb Coalició Canària per crear un front comú de cara a aquestes reivindicacions. També li vaig plantejar el mateix al president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, quan va venir a Mallorca i mantenguérem una entrevista.

-Quina hauria d'esser la fórmula per a la gestió dels aeroports? Haurien d'estar en mans del Govern Balear o bé en les de la iniciativa privada?

-Ni jo ni el Foment hem entrat a plantejar quina ha d'esser la fórmula. A nosaltres ens podria parèixer bé una llei semblant a la dels ports, que ha entrat en vigor l'1 de gener, en la qual els ports d'Eivissa, Palma, Alcúdia, Maó, continuaran essent de l'Estat, però les juntes dels ports tendran una majoria de membres locals, del Govern Balear, de la Cambra de Comerç, etc. El que volem és decidir sobre si s'han d'establir unes tarifes unes altres, o sobre si s'han de realitzar ampliacions, etcètera. Aquestes decisions han d'esser en mans d'aquí, no en mans d'un senyor de Madrid que s'ha de preocupar de 35 o 40 aero-

ports i que no coneix la problemàtica d'aquí.

-Em pot donar alguns arguments en favor de la insularitat?

-He defensat públicament la importància que tinguessim un règim fiscal especial. El que passa és que s'ha fet molta demagògia sobre el règim fiscal. Mai s'ha reclamat, com a patronal o Foment, un règim fiscal amb el qual els ciutadans pagàssim impostos directes o indirectes més baixos. Nosaltres el

«Hi ha indrets molt més balearitzats que les Balears»

•••

que hem dit és que la insularitat té uns costos diferents de la gent que viu a la Península, i que li han d'esser compensats. Nosaltres contribuïm, via els nostres impostos, a mantenir transports i altres serveis públics deficitaris a la resta de l'Estat. I, com a contrapartida, o bé es lleven aquestes subvencions, trens de rodalies, etc, o bé se subvencionen els nostres transports marítims i aeris, en compensació. La nostra economia, i bàsicament el turisme, ha de competir amb països on hi ha impostos molt més baixos. Ens han de donar els mateixos instruments que tenen els turcs o els canaris, que són els nostres competidors principals. A mi, que conec el règim fiscal de les Canàries, no m'interessa invertir a Mallorca. Allà et donen uns in-

centius que no tens aquí. I nosaltres demanem que aquests incentius siguin iguals. Que després hi hagi partits polítics, com IU, que diuen que els incentius per a l'inversió s'han de donar per tot i a tot tipus d'empresa, em pareix bé. El nostre sistema fiscal actual no és bo per a les empreses. No diferencia entre les empreses que no inverteixen i les que reinverteixen. Avui no hi ha cap incentiu per a la reinversió. El senyor que té doblers per invertir es com-

«He defensat públicament un règim fiscal especial»

•••

pra un iot i parteix a fer la volta al món. Nosaltres necessitem aquest instrument, perquè les grans companyies mallorquines fugiran de Mallorca, no reinvertiran aquí, ho faran en altres indrets.

-Com voldria que fos el model de finançament de la CAIB?

-En general, crec que el futur està en un Estat més lleuger quant al Govern central, el qual hauria de gastar manco doblers i transferir la major part dels serveis al Govern Autònom. Per tant, hauria de deixar la major part dels impostos en mans autonòmiques,

«Nosaltres contribuïm a mantenir serveis públics deficitaris a la resta de l'Estat»

•••

perquè el final d'aquesta Europa Unida, d'aquí a 30 anys, és que nosaltres ens entendrem amb Brussel·les. Això és el final de l'evolució. Això no vol dir que no hi hagi d'haver uns meca-

nismes de compensació per ajudar les regions més pobres en el seu desenvolupament. Avui dia, l'UE ja té aquests mecanismes. El que passa és que els diners donen poder, i per això totes les administracions intenten tenir en les seves mans la major part dels serveis públics, perquè qui té la paella pel mànec posa l'oli on vol. Nosaltres hem de fer que els doblers es mantinguin a Palma, i després ja controlarem els que mantenen els doblers. I, si no ens agraden, no els tornarem a

votar o els posarem mocions de censura. És més fàcil muntar una manifestació davant el Consolat del Mar que davant el Ministeri d'Hisenda de Madrid, que està molt enfora.

-Quines són les principals activitats del Foment del Turisme de Mallorca, ara que l'Ibatur concentra les funcions de promoció?

-El Foment del Turisme continua participant en la promoció de Mallorca amb actuacions molt puntuals amb l'Ibatur. A més, el Foment pertany al consell de l'Ibatur. Els presidents dels tres Foment (Mallorca, Eivissa i Menorca) són membres nats del Consell d'Administració de l'Ibatur. En conseqüència, podem donar la nostra opinió, encara que nosaltres directament feim poca promoció. Es varen plantejar uns nous objectius socials per al Foment del Turisme, uns objectius que ja s'establiren quan es va constituir la institució l'any

1905, i que tenen a veure amb la promoció interna, entenent per això la conscienciació perquè el mallorquí faci l'illa de cada vegada més atractiva per als visitants potencials. És important conscienciar la gent que qualsevol persona pot contribuir que Mallorca sigui més atractiva. Quan em demanen com, jo sempre dic: «Si vostè fuma, no tiri la llosca a terra, si es menja una xocolatina, no tiri el paper a terra. Quan vostè vagi a votar, no es fixi només en el que els partits diuen que faran en pensions o altres temes, es fixi en el que faran en relació amb el turisme o què han fet en el passat». S'ha de tenir en compte a l'hora de triar les opcions polítiques. I la societat civil, en general, el que ha de fer és parlar i proposar sobre el turisme. Nosaltres oferim el Foment del Turisme com a fòrum de discussió, com a bressol d'idees, perquè qualsevol ciutadà, tant si és soci com si no ho és, pugui venir i donar la seva opinió. La junta del Foment és molt oberta i es procura escoltar tot allò que ens pareix raonable, a més li donam suport i intentam posar-ho en marxa. Finalment, el Foment del Turisme actua com a *lobby*, en el Foment es cristal·litza, després de diverses discussions, l'opinió consensuada majoritària del sector turístic. Perquè, a la junta, hi estan representats l'Associació d'Agències de Viatges, la



Vicens fa un any i mig que és al davant del Foment del Turisme de Mallorca.

Federació d'Hoteleria, l'Associació de Restauració, Afedeco, Joves Empresaris, AECA, els transportistes, etcètera. Això fa que es pugui parlar de qualsevol tema i que se'n puguin extreure conclusions que representen el consens de tots els que feim feina al turisme. El Foment del Turisme, la capacitat de parlar l'ha potenciat i li ha donat força. Avui se'ns escolta.

•
«L'autogovern és la capacitat per donar-nos la nostra pròpia organització»

...

del Turisme fou acusat d'institució obsoleta i buita de contingut. Pareixia que havia de desaparèixer.

-No en els quatre anys que jo hi he estat: primer, a la junta directiva; després, com a secretari; i el darrer any i mig, com a president. Jo considerava que el Fo-

ment era una institució que convenia mantenir, perquè aglutinava exclusivament la gent que estava interessada en el turisme. Les crítiques al Foment del Turisme es feien abans. Jo crec que els anys darrers el Foment ha tengut més presència als mitjans de comunicació, tal volta perquè ha adoptat una postura més decidida. Ara, el Foment està més decidit a pegar un cop de puny damunt de la taula quan faci falta. Jo crec que hi ha un abans i un després de quan jo vaig entrar la presidència. Abans, no sé per què, el Foment parlava fora de l'escenari, per darrere, no sé per què no tenia una política tan clara.

-Quin pressupost anual té el Foment del Turisme?

-Uns 30 milions de despe-

ses generals sufragats per les quotes dels socis. I uns 145, 150 milions de pessetes, amb els quals realitzam una sèrie d'activitats com són *Un hivern a Mallorca*, la neteja de camins amb un conveni que tenim amb l'INEM, la restauració de molins i altres activitats que es paguen amb accions concertades entre entitats públiques i privades.

•
«És més fàcil muntar una manifestació en el Consolat de la Mar que a Madrid»

...

-La Fundació Cultural Illes Balears, recentment creada, a més de regalar un iot al Rei esponsoritzarà altres actuacions o activitats?

-La primera actuació ha estat molt espectacular. Ha estat l'adquisició d'un iot reial per cedir-lo al patrimoni de l'Estat per a ús dels monarques. La Fundació té com a objectius promoure la imatge de les Illes

Balears i reconèixer el que certes institucions han fet en favor d'aquesta imatge. La Fundació cobrirà activitats que tenia el Foment i que han anat passant a un segon terme i aglutinarà persones que desinteressadament volen treballar per la imatge de les Illes Balears. Em fa la impressió que hi ha gent que no se sent a gust dins un Foment que de cada vegada més és un club d'empresaris. I crec que, en aquesta Fundació, s'hi trobaran molt bé, iestic parlant d'artistes, escriptors, pintors, etc. Jo crec que aquestes persones podran canalitzar millor les seves inquietuds a través d'una Fundació que es dedica a la imatge de les Illes Balears, més que en un Forment que s'ha convertit en un *lobby*, que es dedica un poc a l'economia i un poc a la política.

-Quina opinió li mereixen les instal·lacions del nou aeroport?

-L'aeroport que tenim, la terminal, és molt millor que la que teníem abans, encara que les pistes són les mateixes des de fa 15 anys. Quant a la terminal, pens que s'hauria pogut fer un altre concepte d'aeroport, però, en això, no hi volem entrar. En el seu dia, els nostres assessors feren una sèrie de suggeriments que no varen ser gaire escoltats. Nosaltres, quan ens hem ficat amb l'aeroport és per a dir que la terminal, amb els mitjans materials i humans que té a l'actualitat, no funciona. S'han de posar més empleats, s'han de posar més màleters. A la direcció de l'aeroport, li varen donar una llista de suggeriments reco-



Una gran fonda i un vaixell

L'any 1890, Miquel dels Sants Oliver, a la seva secció *Páginas veraniegas* del diari *La Almodaina*, proclamà que una gran fonda i un vaixell eren els dos requisits necessaris per promoure la indústria turística a Mallorca. El 1903 fou l'any clau: el vapor *Miramar* aconseguí unir l'illa amb la Península i s'inaugurà el *Gran Hotel*, el primer establiment de luxe a Mallorca. El que vengué després d'això és la història del turisme a les Illes Balears.

Les fites que fan història

- 1905.** Enrique Alzamora funda el Foment del Turisme de Mallorca amb el propòsit d'estudiar i dur a la pràctica totes aquelles accions que, en general, afavoresquin la prosperitat de les Illes Balears i, en particular, facilitin la venguda de gent de fora.
- 1908.** Es publica la primera guia turística de Mallorca, editada pel Foment del Turisme.
- 1914.** La Primera Guerra Mundial paralitza l'activitat del Foment.
- 1927.** Francisco Vidal i Sureda s'incorpora a la secretaria del Foment del Turisme, i impulsa la tasca de la institució. Organitza viatges, edita fulletons i cartells i posa en marxa un servei d'excursions per l'interior de l'illa.
- 1931.** Mallorca ja és una destinació de primer ordre en el món.
- 1936-1945.** Guerra Civil Espanyola i Segona Guerra Mundial. Durant 14 anys Mallorca viu sense turistes.
- 1951.** Arriben a Mallorca 200.000 turistes.
- 1960.** Boom turístic
- 1975-1978.** El Foment del Turisme organitza Musical Mallorca.
- 1979.** Paulino Buchens, exbatle de Palma, és el nou president del Foment del Turisme.
- 1980-1990.** Dècada de gran activitat i de redefinició del paper del Foment del Turisme de Mallorca.
- 1993-1997.** Procés de conversió del Foment del Turisme de Mallorca en un *lobby* turístic.

llits dins el sector (guies, transportistes, touopera-dors, agències de viatges...). Vàrem tenir una reunió, vàrem arribar a un consens, ens varen acceptar un 80 per cent dels suggeriments. Nosaltres tenim el convenciment que aquest any la terminal de l'aeroport funcionarà millor que el 1997. També s'ha d'exigir que la gent que doni serveis a l'aeroport els doni bé, i això no és un problema d'AENA.

-Què pensa de la utilització del avions Fokker per part d'Iberia en alguns trajectes nacionals com Palma-Alacant o Palma-Bilbao?

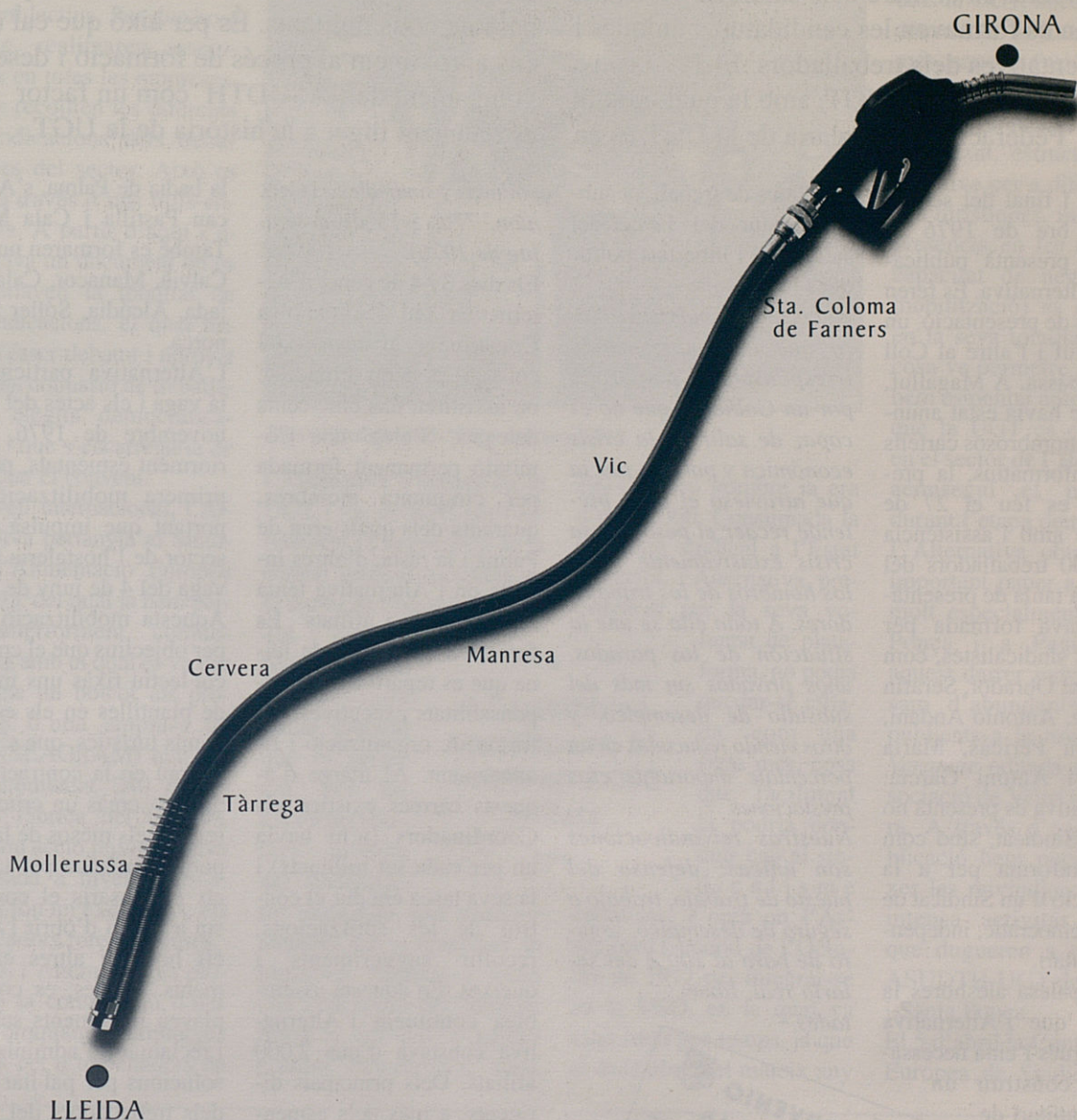
-En front d'això, el Foment no té cap postura, ja que té mínima incidència sobre el conjunt del turisme. La major part del turisme nacional ve en xàrter o d'aeroports grossos. No obstant això, la meua opinió com a Miquel Vicens és que preferesc més volar amb un turbohèlix modern que amb un avió que té 25 anys.

-Pot fer una valoració de la gestió de la política turística feta, fins ara, pel conseller González Ortea des de la Conselleria de Turisme?

-Crec que González Ortea és un home que ha tengut capacitat de resposta quan hi ha hagut un problema, i que té capacitat per lluitar i de reclamar. Per tant, li donaria un aprovat alt dins la seva gestió, de moment. No obstant això, la gestió d'un conseller s'ha de jutjar per tota la legislatura. Crec que d'aquí a un any i mig, a prop de les eleccions, podrem jutjar millor com ha funcionat la política turística.

Eix Transversal.

Reduïm distàncies per fer Catalunya més gran.



Estalvi's combustible.

Avui ja és una realitat. L'Eix Transversal, la columna vertebral de la Catalunya interior, entra a formar part de la nostra xarxa viària. Neix com una de les carreteres més modernes, ràpides, segures i ecològiques, com una decisiva millora de qualitat en les comunicacions del país a través de les seves comarques interiors. Ha calgut creuar rius, pobles, ciutats, muntanyes..., sense canviar el seu aspecte. Reduir l'impacte ambiental ha estat en tot moment una de les màximes preocupacions. La integració d'aquesta via en el seu entorn natural ha estat el resultat d'un ampli conjunt de mesures correctores preses al llarg de la seva construcció. Des del principi a la fi. Així doncs, d'ara endavant ens estalviarem temps, quilòmetres, combustible i ensurt a la carretera, però el més important és que en la infraestructura del nostre país disposem d'un instrument cabdal d'equilibri territorial perquè junts continuem fent gran Catalunya. *Reduïm distàncies per fer Catalunya més gran.*



Generalitat de Catalunya

Gràcies a: Constructores ACS • Agroman E.C. • CGS • Comapa • Comsa • Construcciones Rubau • Copisa • Dragados • Elsan • FCC Construcción • Ferrovial • Guinovart • Oshsa • Sorigué. **Impacte ambiental** Acycsa • Agrotecsa • Anthos • Comersa • D.S.P. • Floret • Stachys • Talher • Wanner y Vinyas. **Comunicació i senyalització** Indra • Sainco • Sice • Díez y Cia • Givasa • Grupo Postigo. **D. d'obres i control de qualitat** Cicsa • ECA • Eurogeotècnica • Inema • Intecasa • Payma • Saem • Taller d'Enginyeries • TEC-Cuatro

ASUDTH, el naixement del sindicat hotelier

L'Alternativa per a un Sindicat Unitari i Democràtic de Treballadors de l'Hostaleria –ASUDTH– va néixer en el marc dels sindicats verticals, quan es formaven les candidatures úniques i representatives dels treballadors. El 1977 es va fusionar amb la UGT, amb la qual cosa la Federació d'Hostaleria de la UGT és en

bona mesura hereva de la l'ASUDTH, ja que va proporcionar l'entrada a la UGT de destacats dirigents com Francesc Obrador i una important base de nous militants. És per això que cal que ens aproximem al procés de formació i desenvolupament de l'ASUDTH com un factor estretament lligat a la història de la UGT.

Al final del setembre de 1976 es presentà públicament l'Alternativa. Es feren dos actes de presentació, un a Magalluf i l'altre al Coll d'En Rabassa. A Magalluf, on l'acte havia estat anunciat amb nombrosos cartells i fulls informatius, la presentació es féu el 27 de setembre amb l'assistència d'uns 600 treballadors del sector. La taula de presentadors estava formada per destacats sindicalistes, com l'esmentat Obrador, Serafín González, Antonio Andani, Bartomeu Pericàs, Maria Bonnín i Antoni Garcia. L'Alternativa es presentà no com un Sindicat, sinó com una Plataforma per a la construcció d'un Sindicat de classe, democràtic, independent i unitari.

Es feia palesa aleshores la voluntat que l'Alternativa esdevingués l'eina necessària per construir un sindicat unitari de treballadors, cosa molt esmentada i preconitzada per totes les organitzacions sindicals, però que mai no havia fructificat. Les immediates reivindicacions estaven una vegada més estretament lligades a la crisi econòmica del 1973 i els seus efectes. Per això, demanaven la defensa

dels llocs de treball, el subsidi d'atur del 100% del salari real i llibertats polítiques i sindicals:

«(...) Una vez más se ve claro que un empresariado irresponsable, amparado por un Gobierno que no es capaz de salir de la crisis económica y política por la que atraviesa el país, pretende recaer el peso de esa crisis exclusivamente sobre los hombros de los trabajadores. A todo ello se une la situación de los parados, unos privados sin más del subsidio de desempleo, y otros viendo reducidas en un porcentaje importante esas prestaciones.

Nuestras reivindicaciones son únicas: defensa del puesto de trabajo, trabajo o seguro de desempleo, seguro de paro al 100% del salario real, libertades

políticas y sindicales.» (Cort, núm. 776, 5-12 de desempleo de 1976).

Els dies 3 i 4 de gener, l'Alternativa féu l'Assemblea Constituent al teatre del col·legi de Sant Francesc, on assistiren uns cinc-cents delegats. S'elegí una Comissió permanent formada per cinquanta membres, quaranta dels quals eren de Palma i la resta, d'altres indrets on l'Alternativa tenia representants i afiliats. Es formaren tres grups de feina que es repartiren les responsabilitats executives: informació, organització i finançament. Al marge d'aquests càrrecs existien els Coordinadors (n'hi havia un per cada set militants) i la seva tasca era dur el control de les cotitzacions, recollir suggeriments i queixes. En aquesta assemblea constituent l'Alternativa constava d'uns 2.000 afiliats. Dels principals dirigents, a més dels esmentats anteriorment, també hem d'esmentar Maria Bonnín i Jesús Pérez.

Pel que fa a la implantació de l'Alternativa, inicialment s'hi afegiren uns tres-cents treballadors de Pollença i posteriorment

la badia de Palma, s'Arenal, can Pastilla i Cala Major. També es formaren nuclis a Calvià, Manacor, Cala Ratjada, Alcúdia, Sóller i Menorca.

L'Alternativa participà en la vaga i els actes del 12 de novembre de 1976, anteriorment esmentats, però la primera mobilització important que impulsà en el sector de l'hostaleria fou la vaga del 4 de juny de 1977. Aquesta mobilització tenia per objectius que el conveni col·lectiu fixàs uns mínims de plantilles en els establiments turístics, que s'evitàs el frau en la contractació i que es creàs un criteri per regular els mesos de la temporada turística per tal que els empresaris el complissin a l'hora d'obrir i tancar els hotels i altres establiments. A més, es contemplaven increments salarials i reclamar a l'administració solucions per pal·liar l'atur dels treballadors del sector durant l'hivern. L'afer finalment es va resoldre en acordar-se un salari de 17.500 pessetes mensuals. Pel que fa a les relacions de l'Alternativa amb la resta de sindicats, es permetia als seus afiliats la doble militància (és a dir, a més de pertànyer a l'Alternativa es podia ésser d'un altre organisme sindical). A més,



Reproducció de la portada del conveni d'hostaleria de 1978.

mantengueren estrets contactes amb la resta de centrals sindicals, ja que consideraven que era imprescindible la unitat per negociar amb la patronal els convenis col·lectius. Per dur-ho a terme, realitzaren assemblees en totes les empreses, on es recollien les diferents reivindicacions dels treballadors del sector. Això es feia a través d'uns fulls-enquesta. A partir d'aquí s'elaborava un document on es recopilaven la totalitat de reivindicacions, el qual havia d'ésser debatut i aprovat per una comissió de treballadors elegits democràticament i que s'encarregaria de negociar el conveni.

A nivell internacional, l'Alternativa pertanyia al Sindicat d'Alimentació Europeu (UITA), del qual ja hem parlat anteriorment, conjuntament amb el qual es va dur a terme un boicot als productes d'una empresa de licor (SEAGRAM) que havia acomiadat 240 obrers d'una fàbrica del Canadà. Aquesta acció reivindicativa realitzada a nivell internacional fou un èxit, ja que els treballadors foren admesos. A més, l'Alternativa va promoure la construcció d'uns cent cinquanta habitatges socials per a treballadors de

Santa Ponça i aconseguí que els temporers tenguessin dret a l'assegurança d'atur.

Ja durant la Democràcia,

pròpia dels països del sud d'Europa, la major part dels afiliats es mantengueren fidels a l'ASUDTH i el



Assemblea de l'ASUDTH de l'any 1977.

l'Alternativa s'integrà en la UGT, i fou decisiva per l'arrelament i l'hegemonia de la central sindical socialista en el sector de l'hostaleria.

Tot i que no fou possible l'esmentada unitat sindical que es pretenia, per les circumstàncies pròpies del sindicalisme mallorquí, que tradicionalment havia optat per la pluralitat sindical i tenia una concepció del sindicat lligat a corrents i partits polítics determinats, cosa

1977 el seu nombre ja era d'uns 5.000. Consumada la pluralitat sindical a l'Estat espanyol, l'Alternativa, precisament per la seva vo-

luntat de plataforma, no podia quedar-se aïllada, com una sigla més, cosa que fàcilment la podria conduir cap al sindicalisme

•
**A l'assemblea
constituent, hi
assistiren 2.000
afiliats**
•••

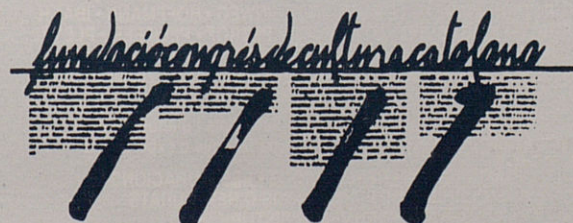
«neutral», i optà en l'Assemblea General de l'Octubre de 1977 per integrar-se en la USO, en la qual va estar molt poc temps, ja que el desembre del mateix any

s'integrà en la UGT, tal i com hem explicat en l'apartat anterior. En els primers moments, l'ASUDTH tengué una certa autonomia dins la UGT, necessària per consolidar la integració. A més, aquesta fusió va suposar que el patrimoni sindical i organitzatiu (afiliació important, estructura organitzativa per a diferents zones turístiques, incidència i presència en les empreses, capacitat de negociació i mobilització) es conservàs en la seva totalitat, la qual cosa va permetre, tal i com hem esmentat anteriorment, que la UGT es consolidàs en el sector de l'Hostaleria i aconseguí el predomini durant l'etapa democràtica. L'Alternativa obtengué un important paper a Calvià, i molt especialment a Santa Ponça i a Peguera. En aquest darrer indret, disposam d'abundants articles publicats a la revista local *Vorammar* editada per l'Associació de Veïns de Peguera. A través d'aquesta publicació hem pogut conèixer les reivindicacions i la intensa activitat sindical que dugueren a terme les ASUDTH-UGT de Peguera i Santa Ponça.

El 5 d'abril la Confederació Europea de Sindicats, que

EL MIRALL

**AMB EL
SUPORT DE**



**FUNDACIÓ «SERVEIS DE
CULTURA PER AL POBLE»**

Per a la promoció popular de la nostra cultura
estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B, 07012 PALMA

representava uns 39 milions de treballadors i on estava adherida també l'ASUDTH-UGT, convocà a la qual atur simbòlic per cridar l'atenció als governs de l'Europa occidental per tal de que s'aplicassin mesures serioses per fer front a la situació creixent d'atur. Segons dades proporcionades a la premsa pel propi sindicat, l'atur es generalitzà en el sector de l'hostaleria a S'Arenal, Palma, Magalluf, Santa Ponça i Peguera. Unes 600 empreses i uns 10.000 treballadors aturaren totalment o parcial el seu treball. A més del sector turístic, en la resta de sectors, tot i que aquí la incidència de l'atur fou major, les mateixes fonts sindicals afirmaven que 147 empreses es venen afectades i uns 7.636 treballadors donaren suport a

l'atur. A Palma, als dos polígons industrials es registraren aturs a la major part d'empreses. També es produïren aturs generalitzats en la construcció i el calçat. Altres reivindicacions de l'ASUDTH-UGT de Peguera eren la construcció d'habitatges socials per als treballadors, un ambulatori de la seguretat social, un local social per les associacions locals i també s'incidia en la necessitat d'organitzar actes culturals i festes populars pròpies de Peguera, on s'estimulà la sociabilitat dels habitants del nucli i fos a la vegada un incentiu turístic. Cal destacar també la postura clarament ecologista que adoptaren davant l'existència d'un projecte de construcció de 50 apartaments a la platja dels Morts. Per això realitzaren una campanya d'oposició a l'esmen-

tat projecte, amb arguments que a la zona ja existien massa exemples d'urbanització excessiva d'alguns indrets, com per exemple Cala Fornells. Finalment l'assemblea de l'Associació de Veïns de Peguera, amb un 85% de vots contraris, desestimà l'esmentat projecte. La influència de l'ASUDTH-UGT entre els treballadors dels nuclis de Peguera i Santa Ponça fou molt important. Això s'evidencià en els resultats de les eleccions sindicals realitzades el febrer de 1978 en els hotels que romanien oberts tot l'any. En aquestes primeres eleccions sindicals de la democràcia l'ASUDTH obtengué una majoria aclaparadora. Durant la transició, la major part de centrals sindicals, en les seves propostes per organitzar la classe obrera,

esmentaven la necessitat de la unitat sindical i de la creació d'un sindicat unitari. Ara bé, en la realitat no es produïren intents seriosos per tal que això fructifiqués. Podem dir que l'Alternativa fou a Mallorca l'intent més ambiciós en aquest sentit, tot i que només pretenia abastar els treballadors del sector de l'hostaleria. Segons el nostre parer el que resultava nou era que per primera vegada es constituïa una organització obrera (en aquest cas una plataforma) originària de Mallorca, amb uns estatuts redactats aquí i votats aquí. Això, tot i la breu trajectòria de l'ASUDTH, era un fet sense precedents en la història del moviment obrer mallorquí.

Manel Santana i Morro
Albert Comes i Ferragut



Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS



LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES



LLIBRES DE TEXT



DISCOS I CASSETTES



SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS



Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

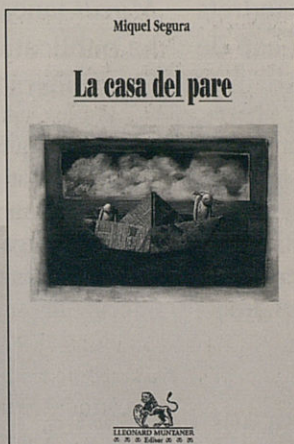
Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

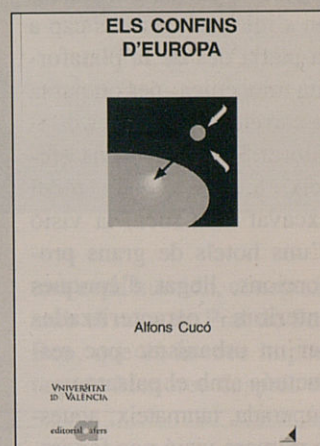
Novetats



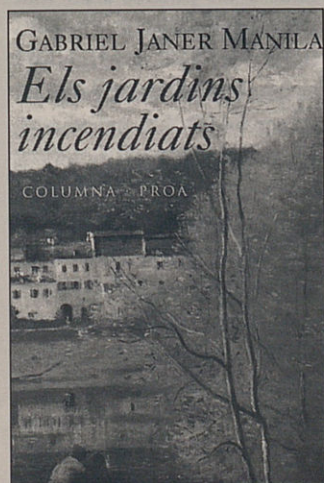
Porcel, Baltasar
Cavalls cap a la fosca
990 PTA



Segura, Miquel
La casa del pare
1.600 PTA



Cucó, Alfons
Els confins d'Europa
1.560 PTA



Urgell, Ricard
El Regne de Mallorca a l'època de Joan II
2.500 PTA



Janer Manila, Gabriel
Els jardins incendiats
1.850 PTA



Batle i Pons, Francesc
Espirall
1.500 PTA



Born de llibres

Sant Miquel, 55
Tel. 71 03 04 - 72 75 40
07002 Palma de Mallorca



A la descoberta de Son Bou

Els itineraris recomanats de Menorca comencen amb un recorregut pel Parc de s'Albufera.

Després ens varem traslladar a dos indrets meravellosos: Sanitja i el cap de Cavalleria. Avui acabam la

visita a Menorca amb el darrer itinerari, una passejada per Son Bou. Aquest número d'*El Mirall* tanca la sèrie d'itineraris que ha publicat de Mallorca, Eivissa i Formentera i Menorca.

L'arribada a Son Bou per la carretera actual no és gaire afluïda, ja que en el punt on s'inicia el descens cap a la platja des de la plataforma miocènica -per on passa la carretera que va des d'Alaior a Son Bou- se'ns ofereix, a través d'un túnel excavat a la roca, la visió d'uns hotels de grans proporcions, llegat d'èpoques anteriors caracteritzades per un urbanisme poc respectuós amb el paisatge.

Superada, tanmateix, aquesta primera visió poc favorable, ens queden moltes coses interessants per descobrir i, fins i tot, algunes d'elles d'una gran bellesa. En

primer lloc, si una vegada arribats al final de la baixada ens dirigim cap a llevant, cap allà on hi ha els hotels, i seguim la carretera asfaltada fins al seu final, trobarem, després de continuar un centenar de metres per un camí de terra i gairebé tocant a la platja, les restes d'una basílica paleocristiana descoberta i excavada els primers anys de la dècada dels cinquanta.

Aquesta basílica fou descoberta, en part, gràcies a la pista proporcionada per un topònim de la zona, Ses

Canassies, que segons havia assenyalat temps enrere Francesc Camps i Mercadal -un personatge cabdal de la cultura menorquina del principi de segle-

tenia el significat etimològic d'església. Tanmateix, però, no hi havia cap església pels encontorns ni se sabia que n'hi

hagués existit cap mai. Aquesta circumstància, i el fet que unes desenes d'anys abans s'hagués trobat per aquell sector una piscina baptismal monolítica de quatre lòbuls, identificada

per error com un morter talaiòtic, i que els pagesos dels voltants utilitzaven en les seves tasques agrícoles, va dur a pensar, quan la pila baptismal es va identificar correctament, en la possibilitat de l'existència d'una antiga església en aquell lloc, com així fou.

L'edifici, del qual es conserven els fonaments, estava orientat cap al SE i era de capçalera tripartita. La planta contemplava tres naus i un pòrtic, amb una petita porxada al davant. S'ha pogut comprovar que la nau central estava coberta per una volta, però no se sap si passava el mateix a les laterals. La piscina baptismal, després de l'excavació, va ser col·locada a l'interior de l'església i allà roman encara, per bé que s'ignora on estava situada originàriament.

Al costat sud de l'edifici hi ha un petit conjunt de tombes excavades a la roca, amb cobertes de lloses i amb túmul de pedra damunt aquestes cobertes. Les excavacions de la basílica han proporcionat molt pocs materials i, per aquest motiu, fins ara no n'ha estat possible la datació rigorosa. Per açò no hi ha consens entre els distints especialistes, que proposen dates compreses entre els segles IV i VII.

Vora la basílica es troben les restes de dues estructu-

•
Tocant a la platja,
hi ha les restes
d'una basílica
paleocristiana
•••



Basílica de Son Bou.

res singulars que semblen anteriors en el temps, possiblement d'època imperial romana. La primera és una estructura circular, situada a la mateixa línia de costa, que té un diàmetre interior de 4 m i que presenta senyals ben patents que s'hi encenia foc d'una manera continuada. La segona estructura, no gaire enfora, és una habitació rectangular que, per les poques restes que se n'han pogut recuperar, hom pensa que podia tractar-se d'un edifici per a la manipulació de productes líquids, hipòtesi, tanmateix, difícil de confirmar.

Una vegada visitat aquest jaciment és recomanable dirigir-se cap a la platja, que des d'aquest punt s'estén al llarg de tres quilòmetres cap a ponent i és la més llarga de Menorca. Aquesta platja té un sistema dunar molt important que, malgrat la pressió dels banyistes que freqüenten la zona a l'estiu, es troba encara en un estat de conservació relativament acceptable.

Aquest sistema dunar, que s'ha de visitar sense transitar per damunt les dunes, perquè es podria malmetre la vegetació pròpia d'aquest tipus d'hàbitat, és l'únic de Menorca que té una estructura paral·lela a la costa. Aquesta estructura és comuna a la resta de zones de la Mediterrània occidental, però no es troba en cap altra platja de Menorca, on les dunes s'estructuren perpendicularment a la línia de costa. Al sistema dunar de Son Bou es pot observar la zonació típica de la vegetació de les dunes, que es caracteritza per l'aparició en el primer front dunar del



Dunes de Son Bou.

jull de platja (*Agropyrum junceum*), el card marí (*Eryngium maritimum*) i el lli de la mar (*Pancreum maritimum*), entre d'altres, mentre que a la part més alta de les dunes creix el característic borro (*Ammophila arenaria*). Aquesta planta té unes arrels molt potents i extenses que contribueixen apreciablement a fixar les dunes mòbils. Darrere les dunes apareixen altes plantes menys conegudes pel profà, però prou evidents a la primavera, com, per exemple, el *Lotus cytoides*, que els mesos d'abril i maig omple tot el terreny amb les seves flors grogues. Finalment, la darrera banda de vegetació és una banda de transició entre la vegetació pròpiament dunar i la vegetació de terra endins, dominada per la savina (*Juniperus phoenicea eumediterranea*), la mata (*Pistacia lentiscus*) i el romaní (*Rosmarinus officinalis palaui*).

L'interès del paratge no

acaba aquí, sinó que, entre el sistema dunar i la urbanització que es troba a la banda més interior, hi ha

una zona humida, coneguda amb el nom de Prat de Son Bou, que és la més important de Menorca després de

Hotel Rural Es Figueras Nou



Restaurant Es Pati de Montuiri

Cra. Montuiri - Sant Joan, km 0,7
07230 Montuiri (Mallorca)
Tel. 64 67 64 - Fax 64 67 47



s'Albufera des Grau. Malgrat el que es podria pensar per la proximitat de la urbanització turística, tampoc aquest ecosistema està degradat irreversiblement, ja que les alteracions més importants s'han produït a la seva perifèria. Encara més, hi ha una iniciativa conjunta, liderada per alguns hotelers de la zona i el grup ecologista GOB, destinada a preservar el que es

la mar i a través de les quals les onades ocasionen importants entrades d'aigua salada durant els temporals d'hivern. El Prat de Son Bou, des del punt de vista faunístic i florístic és tot el contrari que la zona dunar propera, ja que hi abunden

mig, hi viuen les lleties d'aigua (*Lemna minor*), plantes amb flors, les fulletes de les quals tenen l'aspecte i les dimensions de lleties de color verd, semblança d'on prové el seu nom. També es pot destacar la presència de ranuncles (*Ranunculus aqua-*

•
La piscina
baptismal va ser
col·locada a
l'interior de
l'església.
•••

La llacuna litoral de Son Bou es caracteritza per ser punt d'arribada i de partida de gran quantitat d'espècies d'ocells migradors i, perquè, a la vegada, dóna aixopluc a nombroses aus aquàtiques. El més característic de la zona, però, és la gran abundància i diversitat de passeriformes que viuen al canyissar, que els ofereix protecció i aliment abundant. En aquesta zona té el seu dormidor una abundantíssima colònia d'estornells hivernants que a la posta de sol dels dies de tardor i, sobretot, del principi d'hivern, quan tornen dels camps on s'alimenten, evolucionen en falcats compostos per centenars d'individus i dibuixen figures canviants que semblen veritables escultures mòbils contra el cel de l'ocàs.

Amb la visita a la zona humida haurem acabat aquesta proposta de passeig per Son Bou, una veritable sorpresa per als qui no ho coneixen pel fet que, difícilment, es podria pensar de trobar una zona natural relativament poc degradada amb una urbanització gran tan a la vora. Així i tot, no cal temptar la sort. És d'esperar que a les accions conjuntes que hem esmentat abans, iniciades pel GOB i els hotelers per conservar la zona, se n'afegesquin d'altres a nivell institucional -aquesta és una zona declarada Àrea Natural d'Especial Interès, que encara no té pla de gestió-, ja que tant el sistema dunar com el prat de Son Bou i el mateix patrimoni històric al qual ens hem referit al principi són de gran valor ambiental i cultural.

Josep Miquel Vidal



Prat de Son Bou.

conserva actualment del conjunt de dunes i zona humida i, fins i tot, a intentar recuperar el que s'ha degradat. Per aquest motiu, el futur d'aquest indret es pot considerar amb un moderat optimisme.

Aquesta zona humida té una extensió de 104 ha i s'alimenta, principalment, de les aigües que duen els torrents dels barrancs de Son Boter i des Bec, encara que també rep altres aportacions menys importants. Actualment hi ha dues gòles que la comuniquen amb

l'aigua i els nutrients. La comunitat dominant és el canyissar, amb les seves espècies pròpies: el canyís (*Phragmites communis*), la bova (*Typha angustifolia*) i el jonc boval (*Scirpes maritimus*), encara que aquest darrer és poc abundant a Son Bou. Surant a la superfície de les aigües obertes, on no poden créixer les plantes anteriors, és a dir, allà on la profunditat és superior a un metre i

tilis), planta que també viu submergida i que a la primavera omple la superfície de l'aigua amb unes flors blanques d'una gran bellesa. A les vores de les zones embassades i fora de l'aigua, però en sòls molt humits, s'hi fan

•
Aquesta platja
és la més llarga
de Menorca
•••

altres plantes prou interessants per al profà, entre les quals cal destacar el gínjol groc (*Iris pseudacorus*) per l'espectacularitat de la seva flor.

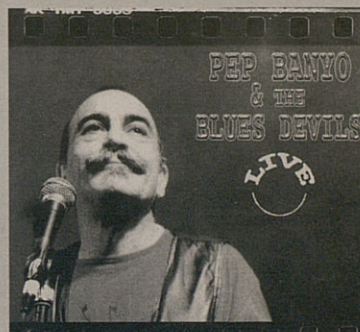


Balada d'en Guillem d'Efak

Dos dies abans de la festa de l'Estendard es tancava l'any amb la gernació, molts sense poder passar el llinard, a les portes de la casa catalana de Mallorca, amb motiu de la presentació del llibre de Bartomeu Mestre titulat *Balada d'en Guillem d'Efak*, una biografia que l'autor començà tot just morir el seu amic. Joan Reig (bateria dels Pets) en féu el pròleg i, entre d'altres, presentà el llibre. Se sumen els reconeixements a aquest polifacètic bluesman del bar-racar, fins al punt que «una iniciativa privada», durant les passades festes, regalava una curiosa antologia coordinada, en la seva edició de dotze temes, per Joan Manresa. Curiós, telefonau al 971-72 59 78.

Pep Banyo and The Blues Devils

Al final de l'any, arribava a les botigues el disc de Pep Banyo and The Blues Devils enregistrat al bar Bluesville de Palma i editat per Blau, el qual esdevé un reconeixement



a la dilatada carrera del naverrès de naixement Josep Baño Sastre, actor, titellaire i músic d'estudis diversos. Pep Banyo és un dels fundadors de l'Harmònica Coixa, que després passà a fer duet amb Víctor Uris, exAigo Bruta

Rock-Blues Band, després Blues Sessions i Deep Blues, per a finalment arreplegar-se amb els Blues Devils: Baltasar Bordoy, «Balta»; Miquel Ferrer, Emili Gené, Mauka Palmio i Sami «Kagga», tots ells sobradament coneguts als àmbits musicals de les nits de Palma.

Crak! Quelcom es trenca terra endins



Encara no he entès el títol, però la iniciativa parteix d'un grup de joves de Santa Maria que troben necessari fer qualche cosa més que estar tirats tot el dia a la terrassa d'un bar. Les drogues és el tema genèric del compacte que en principi planta cara a l'establishment local, per esdevenir més tard una idea collonuda que ha rebut el suport del mateix Ajuntament de Santa Maria i l'empenta final de la productora Blau. Enregistrat als estudis Coanegra, trob que uns més Ramone, els altres en pla hispano-cutre-punk, d'altres popers, instrumentals, orquestres ben deixondides i bandes melancòliques amb reminiscències del rock urbà dels vuitanta han vist com el «tema» els fugia de les mans per resultar una proposta ben engrescadora i pionera. He fruit ben molt escoltant el que fa la pinya per devers aquest tros de Raiguer. Us imagineu si a cada vila de l'illa fessin el mateix? Si la idea corre, pot ser massa! Enhorabona.

Gossos

El tercer disc dels Gossos, que ja teniu al carrer, es va enregistrar als estudis Kay de Manresa, i ha estat produït per Suso Saiz, que ja ha treballat amb Luz Casal, Javier Álvarez, Aute, Esclarecidos... Segueixen en ascens aquests «Comdemnats» que han esdevengut grup de culte per als més joves, un autèntic fenomen germinat en el ja llunyà Pop Rock '94 per a joves.

Miquel Barceló i la mare pintura

Després de veure la darrera exposició de Miquel Barceló (Felanitx, 1956), a la galeria Soledad Lorenzo de Madrid -el passat mes de desembre-, hauríem pogut parlar del retorn de l'artista a la mare terra.

Però, realment, el que ha fet Barceló a les seves darreres obres

ha estat retornar, amb la terra com a fil conductor, a la mare pintura. La terra i la pintura són, han estat sempre, per al pintor felanitxer com aquells bressols en els quals hom es troba bé, perquè és el territori que coneix i que domina. El territori que, perquè l'ha mamat, en sap extreure tot el profit.

La terra i els seus fruits és la temàtica de la quinzena d'obres que són part de la seva darrera producció. La terra i els seus fruits, units al gran respecte per la tradició pictòrica que sempre ha demostrat l'artista, acosten aquests treballs a la pintura de gènere, tan estranya a les darreres tendències pictòriques. Tal vegada mai s'ha allunyat Barceló de la pintura entesa com a tradicional. Més bé, ha estat un fervent admirador de tota la història de la pintura i, per això, l'ha estudiada a fons i ha investigat cada un dels recursos emprats pels grans mestres de l'art. Aquest fet l'ha caracteritzat i l'ha honorat sempre, i més durant uns temps en els quals tot-hom s'apuntava al tren de la contemporaneïtat, negació de moltes o quasi totes les referències al passat, quan aquest és la millor escola, tal volta l'única escola.

Només en una etapa anterior a aquesta, Miquel Barceló va parèixer voler convertir-se en un transgressor més, i també ell,

Barceló ha estat un fervent admirador de tota la història de la pintura

...

pintura, cosa que ell tan bé domina. En aquells moments i per a no pocs entesos, els petits dibuixos, fulls com de diari personal i experiències més íntimes, es convertiren gairebé en l'o-

bra més interessant i, per això, l'obra major de l'artista. Els seus dibuixos actuals també formen part del catàleg d'aquesta darrera exposició, encara que no eren presents a la mostra que deixava tot el protagonisme a un Barceló molt pintor, capaç de fer grans quadres carregats d'exquisidesa. Poques resquícies queden d'aquelles obres que po-

dríem dir efectistes, a les que recentment hem pogut veure a Madrid. En canvi, hi podem trobar molts dels trets que caracteritzaren les obres d'etapes molt anteriors, quan se centrava en un tema com a

Els dibuixos del pintor formen part del catàleg de la darrera exposició a Madrid

...

motor per un pur tractament de la pintura, com ara ha tornat a fer de bell nou. És, sense cap dubte, un Barceló més madur, un pintor que s'ha recuperat a ell mateix,

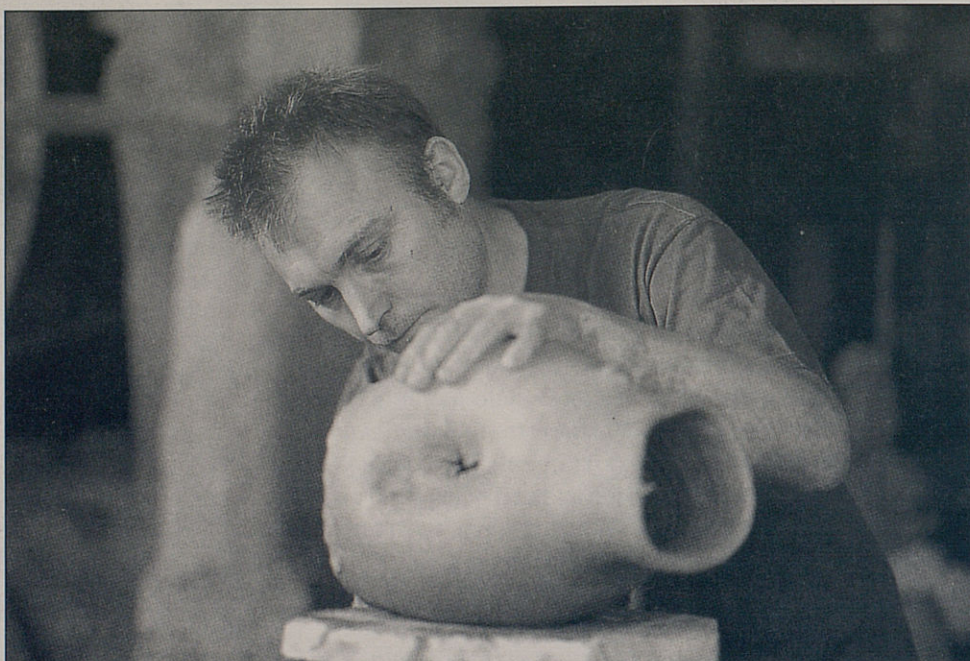


Foto reproduïda del catàleg de l'exposició de Barceló a la Galeria Soledad Lorenzo, de Madrid.



Dibuix de l'artista que es pot veure al catàleg, però no a la mostra que es va fer a Madrid.



Dues de les obres de l'exposició.

teixa mare pintura d'on neixen els seus fruits. Fulles de col ben treballades en cada una de les seves arrugues, pells de ceba, empremtes que pareixen d'esclata-sang,

figues obertes per madures, etcètera, es perceben com a part del treball pictòric, no com a elements estranys afegits, sinó com a collites de la mateixa pintura.



Crâne de Lion
Avec Pousse,
1997.

assentant-se en els seus coneixements, que es demostren del tot sòlids. Potser, passades les ànsies d'impactar en el primer cop d'ull, s'ha adonat que com més subtil és el seu treball pictòric, millors són els resultats que aconsegueix. I que com més lentament s'ha de mirar una obra, més arriba a l'ànima de l'espectador.

A cada una de les obres, majoritàriament de gran format, Barceló ha deixat a l'abast de l'espectador totes i cada una de les passes del procés de realització. Davant aquestes gran teles, hom pot gaudir del treball que s'hi ha fet gairebé des del començament del quadre. Com treballa el fons, capa rere capa, com treballa la matèria,

quantiosa però no excessiva, com dóna sentit a la textura, com treu profit dels colors de la terra, dels verds de la natura... I, amb tot, aconsegueix oferir les sensacions orgàniques desitjades.

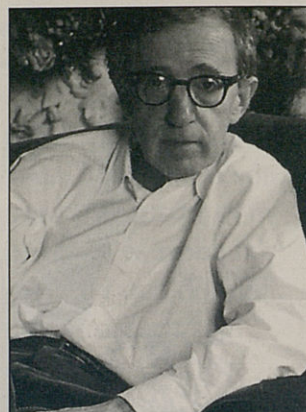
L'artista posa la pintura, una capa de blau, una d'ocre, una de gris, una de verd, per després gratar-la. Així, provoca els petits solcs de la terra, els grums, les pedretes i tota quanta matèria orgànica hi podem esperar trobar. No amaga res. La construcció de l'obra, des del principi a la fi, es dóna a conèixer i és, precisament per això, que l'espectador pot gaudir plenament d'allò més bell que té la pintura, entrar en com està feta. Res hi ha de gratuït. És de la mateixa terra, de la ma-

Es recupera un curtmetratge de Woody Allen censurat a l'etapa de Nixon

Encara que molts sabien de la seva existència, ara ha aparegut una còpia d'una sàtira política que Woody Allen va dirigir per a la televisió fa 26 anys i que no es va arribar a emetre a causa de la crítica que es feia contra Richard Nixon i el seu entorn polític. Allen

va escriure el guió de *Men of crisis: The Harvey Wallinger Story*, curtmetratge que dura 30 minuts i que va filmar a la universitat de Columbia per encàrrec de l'emissora pública de televisió WNET. Finalment, la cadena no es va atrevir a incloure'l a la seva progra-

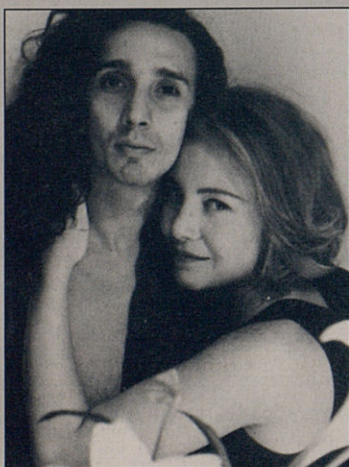
mació per considerar que l'emissió era políticament perillosa i la pel·lícula va desaparèixer. El propi Woody Allen donava vida al protagonista, un assistent personal de l'aleshores president Richard Nixon, un tipus indesitjable, pilota i lasciu.



Woody Allen.

La vida privada de Cecilia Roth i Fito Páez

L'actriu argentina Cecilia Roth tornarà a coincidir amb dos dels seus companys a la multipremiada *Martin Hache*, Federico Luppi i Juan Diego Botto, al rodatge de *Vida Privada*, llargmetratge dirigit pel famós cantautor i actual company sentimental de l'artista Fito Páez. L'actriu espanyola Marisa Paredes també formarà part del repartiment.



Fito Páez i Cecilia Roth.

Mira Sorvino, cegada d'amor

L'oscaritzada protagonista de *Poderosa Afrodita*, Mira Sorvino, i l'actor Val Kilmer, han coincidit en el repartiment de *Sight Unseen*, pel·lícula dirigida per Irwin Winkler sobre la història d'un cec de naixement que és sotmès a una operació per tal de recuperar la



Mira Sorvino.

visió, amb el suport de l'amor de la seva al·lota. D'altra banda, Mira Sorvino actua en una adaptació teatral de *Sola en la Oscuridad*, la famosa pel·lícula rodada els anys 60 per Audrey Hepburn i que curiosament relata també la història d'una persona cega. A la funció apareix també Quentin Tarantino, en el paper d'un dels delinqüents que fan la vida impossible a la protagonista.

Spielberg acusat de plagi per la seva nova pel·lícula

Barbara Chase-Ribond, autora d'una novel·la sobre l'amotinament del vaixell d'esclaus *Amistat*, l'any 1839, ha demandat Steven Spielberg i la seva productora, *Dreamworks*, per plagiar el seu argument a la nova pel·lícula del famós cineasta, titulada *Amistat*. Segons l'escriptora, el guió de la pel·lícula és una còpia de la seva novel·la *Echo of Lions*, publicada l'any 1989, mentre que els advocats de *Dreamworks* asseguren que està basat en el llibre de William O'Blanc *Blanck Mutiny* (*Amotinament Negre*). Pareix ésser que Barbara Chase-Ribond, autora afroamericana de mitja dotzena de llibres, va fer arribar el 1988 una còpia del manuscrit de *Echo of Lions* a la productora d'Spielberg, que el va rebujar.



Steven Spielberg.

Juanjo Puigcorbé creu que ha arribat l' hora de dirigir

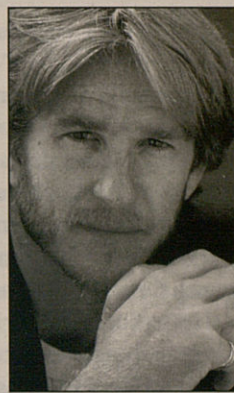
Coincidint amb la presentació d'una retrospectiva de la filmografia de Juanjo Puigcorbé programada per la filmoteca de Catalunya, l'actor, un dels més prolífics de l'actual cinema espanyol, va apuntar la possibilitat de dirigir la seva primera pel l cula enguany: «M'han fet unes quantes propostes i crec que ha arribat el moment», afirma. En cas que es decideixi a passar rere la càmera, creu que no tendr  cap problema per completar el repartiment: «En aquest país estam sobrats de bons actors», va dir, «encara que els guionistes son m s fluixos. Puigcorbé considera que la nostra cinematografia gaudeix d'un bon nivell, tot i que pateix greus problemes de promoció i distribució: La diferència del nord-americà, el cinema espanyol no crea en l'espectador la necessitat d'anar a veure'l», assegura.

Nick Nolte no s'atura de treballar

Un dels actors nord-americans que m s ha treballat durant els darrers anys  s Nick Nolte, a qui no pareixen afectar-li els pobres resultats de taquilla d'alguns dels seus darrers treballs. Després de concurzar en el passat festival de Sant Sebastià amb *Afterglow*, Nolte ha tornat a reconciliar-se amb el públic i la crítica del seu país gràcies a les cintes *Affliction*, de Paul Sharader, i *Nighwatch*, on també intervi  l'actor anglès de moda, Ewan McGregor. En l'actualitat està rodant amb Terence Malik *The Red Line*, projecte en el qual aquest realitzador ha treballat durant 17 anys. Adaptació de la novel la de James Jones, ambientada en la segona Guerra Mundial, la cinta compta amb un dels repartiments masculins m s espectaculars del recent cinema nord-americà. A més de Nolte, hi actuen Sean Penn, George Clooney, John Cusak, John Travolta, Woody Harrelson, Bill Pullman, Ben Chaplin i John Savage.

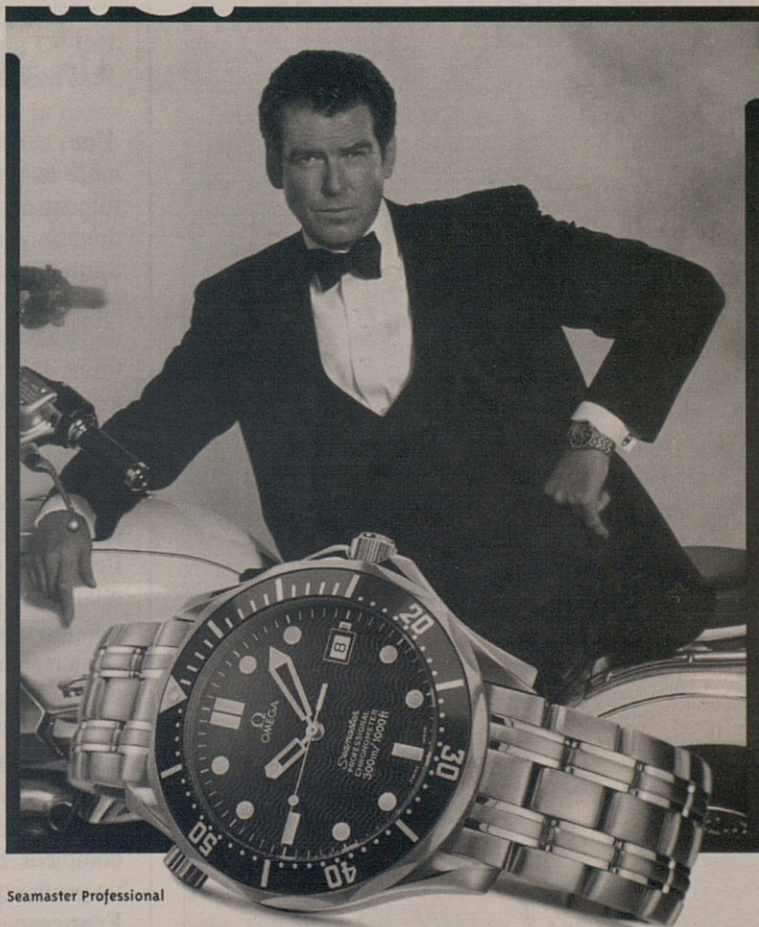
Matthew Modine, un altre actor rere la càmera

Espl ndid protagonista del darrer treball d'Abel Ferrara *Blackout*, Matthew Modine és un dels darrers astres de Hollywood que prova sort com a realitzador. El seu treball d'estrena es titula *If... Dog... Rabbit*, una pel l cula independent que conta la història d'un empresari i els seus intents per reorganitzar la seva vida. En el projecte, també hi participen John Hurt i Lisa Marie, actriu coneguda per les seves impactants aparicions en algunes de les cintes dirigides pel seu marit, Tim Burton.



Matthew Modine.

L'elecció de James Bond



Seamaster Professional

Relojer a Española
FUNDADA EN 1885

c/ Colón, 12 • Tels. 72 15 63 - 72 43 44 • 07001 Palma de Mallorca

OMEGA
The sign of excellence

Internet: <http://www.omega.ch>

TOMORROW NEVER DIES   1997 DANJAO LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED 007 GUN SYMBOL LOGO   1982 DANJAO LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED

Un clàssic fabulós: La Ilíada

Els quinze mil hexàmetres que són la matèria verbal del XXIV cants de *La Ilíada* (Proa) del benigne aede **Homer**, traduïts per **Manuel Balasch**, són una joia que hauria de formar part dels tresors literaris de qualsevol casa on habitin persones de gust. Gust literari, gust civilitzatori, gust històric, gust musical, gust nostrat, etc.: mil i un gusts

ens ofereix aquest poema, que ens conta les fetes dels herois grecs i troians, els moviments del sentiment de la bella Helena, els nombrosos episodis de la guerra de Troia, les confrontacions d'Enees i Aquil·les, els planys d'Andròmaca, d'Hècabe i d'Helena. Balasch, en una clara i breu introducció, ens explica que l'any 1971 va publicar la

primera versió d'aquest clàssic i que aquests darrers vint-i-cinc anys de dedicació intensa al grec i d'aprofundiment i interiorització del català, ha pogut fer aquesta versió més llegidora, més fina i precisa i amb els hexàmetres, apresos a les *Elegies de Bierville* ribianes, més musicalment justs. Ho torn a repetir: una joia singular, no, millor, un tresor.



Escriptor gallec de gust i combat: Manolo Rivas

Amb el gallec **Manuel Rivas**, he recitat poemes al Palau de Música Catalana i he fet de jurat al premi «nacional» de narrativa d'enguany (que per cert guanyà el meu candidat **Alvaro Pombo** amb l'excel·lent *Donde las mujeres* -Anagrama- i quedà finalista la important *Deus sentado en un sillón azul* -B. en gallec i Alfaguara en castellà que era la candidata d'en Manuel) i consider que és una de les veus joves (A Coruña, 1957) més seductores i fermes de la poesia i la novel·la gallegues. Precisament ara acaba de sortir, en una bona traducció de Lluïsa Soaz, el llibre de setze narracions que li va fer guanyar el premi Torrente Ballester 1995 i el «nacional» de literatura de 1996: *Què vols de mi, amor?* (Proa). Un pare fuster que feia carros del país, la llengua espiritrompada de les papallones, una cirera que passa entre els llavis d'uns enamorats, la retransmissió d'un partit de futbol, fets mínims com aquests es converteixen al teler de Rivas en petites històries amarades d'un suc líric que engata de bon de veres.



Aparador

Un allau de novetats llépoles

Aquí trobareu de tot i molt en un aparador refulgent on un llibre tindrà una gran explicació i l'altre s'haurà de conformar amb la publicació de la seva existència. De totes formes ja t'avís, Lectora bulímica i Lector afamegat, que els productes que trec han passat les proves d'una qualitat reconeguda. **Miquel Ferrà** va morir fa cinquanta-un anys i com la majoria dels darrers clàssics catalans de Mallorca (Costa i Llobera, Alcover, Miquel dels Sants, etc.) no té ni una tesineta, ni una tesi, ni una edició crítica de la seva obra completa. Sort que el jove professor i recercador **Francesc Lladó** s'ha passat els darrers cinc anys estudiant-lo i molt prest acabarà un text modèlic que ens il·luminarà l'obra d'aquest cap-

davanter cultural i poeta. L'any passat, la Societat Arqueològica Lul·liana i la Universitat de les Illes Balears varen organitzar conferències sobre ell i també, amb col·laboració amb Rosa Capllonch Ferrà, una exposició d'objectes, llibres i papers personals que donava molta informació sobre l'especial sensibilitat d'un poeta elegant i combatiu que va haver de sofrir els embats de la barbàrie guer-racivilera. I ara acaba de sortir un llibre seu titulat *Cartes a Joan Pons i Marquès* (1915-1947) (Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat), que és una lúcida crònica d'amistat entre dos escriptors de l'Escola Mallorquina, dos col·legues arxivers i dos dels intel·lectuals més significatius de la duríssima època dels anys 30 quan

Veus fortes i ardents

Vaig conèixer en persona **Maria Àngels Anglada**, quan va venir aquest any passat a Mallorca com a membre de la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, i li vaig dir que era un fan seu. I li vaig donar les gràcies per haver escrit una garba de llibres en els quals la saviesa de la llengua catalana es conjunja amb una sensibilitat poètica extraordinària, que es reflecteix tant en les

seves proses com en els seus versos. Record *Artemísia* i *El violí d'Aushwitz* com dues obres clàssiques. El seu poemari *Columnes d'hores* (Columna) forma part dels llibres que sempre tenc a mà. Darrerament ha tret un parell d'obres ben diverses que recoman ferventment. La novel·la *Quadern d'Aram* (columna) és un fris dels dolors i plaers del poble armeni, on, amb una senzillesa treballadissi-

ma, ens conta qui eren els armenis que foren exterminats pel turcs al principi de segle. A *Retalls de la vida a Grècia i Roma* (Empúries) i *Les germanes de Sàfo*. *Antologia de poetes hel·lenístiques* (La Magrana) acosta d'una forma magistral, o sia entenedora i entretenidora, l'antiguitat clàssica als lectors del Tril·leni. Saber com era la vida quotidiana a les dues civilitzacions de les quals provenim i com cantaven els seus poetes és una empresa que sembla impossi-

uen les Reines del Mambo (ja m'enteneu). Surt la vuitena edició i definitiva de *Poemes de l'Alquimista* (Proa) que reescribia i treballava des de 1936. No farà cap descripció d'una poesia que et posa la pell de gallina a cada vers i que té tots els colors de la sexualitat més germinativa i la tendresa més subtil. Recordau el poema *Jo em donaria per un bes* que broda **Maria del Mar Bonet**? Els assaigs de Palau han aparegut al llarg de la seva vida amb un títol *Quaderns de*

formaven part de l'Associació per la Cultura de Mallorca, feien la revista *La Nostra Terra* i eren escarnits per **Llorenç Villalonga**. **Isabel Graña** ha tengut cura del llibre i de la il·lustrativa introducció. Els oceans d'analfabetisme i de baixesa, en què ells trobaven que estaven immersos a la Mallorca dels trenta, crec que no s'ha esvaït, sinó tot el contrari. Imprescindible i dur. I ara, l'allau: De **Terry McMillan**, una negrata sàvia nord-americana, *De como Stella recobró la marcha* (Anagrama), una novel·la deliciosa per llegir en un horabaixa vora la foganya. De **Miquel de Palol**, un conte filosòfic ple d'ironia, diversió i bons corrents sinàptics entre neurones titulat *Consulta*

a Ripseu (Proa). De **Luigi Luca Cavalli-Sforza**, un savi genètic, la meravella *Gens, pobles i llengües* (Enciclopèdia Catalana), que demostra que els racistes són uns analfabets integrals. De **Pau Cateura Bennàsser**, un especialista en Història medieval, un text curt i divulgatiu *Mallorca en el segle XII* (El Tall), que ens passeja il·lustrant-nos pel primer segle de la nostra catalanitat. *La sínia de les hores* (El Tall) és un poemari de **Jaume Pomar**, amb imatges del pintor **Joan Bennàssar**, que inaugura una nova col·lecció de poesia, *La Sínia del Tall*, i ens ofereix una mostra de l'existencialíssima poesia pomariana amb tocs d'un original tractament del paisatge urbà i interior.



ble i de la qual Anglada surt triomfadora en aconseguir una divulgació intel·ligent, o sia gustosa, d'un tema difícil. Gràcies. Un altre dels més alts poetes vius en llengua catalana és **Josep Palau i Fabre**. Als seus vuitanta-un anys continua fent feina cada dia amb un esperit en el qual es conjuguen la saviesa i el combat que ja voldrien moltes de les floripondies i pardals jovenets que es cre-

l'Alquimista (Proa), que ara surten en una edició completa. Aquí la ploma de Palau, que s'abeura de Llull (defensa contra tots que el gran Ramon nostre era alquimista, i quan diu alquimí parla de ciència), mostra el seu amor per tot un fris d'heterodoxos que formen tota una escenografia moral: **Ausiàs March**, **Leonardo**, **Rimbaud**, **Goya**, **Van Gogh**, **Antonin Artaud**, **André Malraux**

de novetats

TENDÈNCIES

Biel Mesquida

Ses Ferritges de Miquel Oliver

Miquel Oliver és un dels puntals del renaixement vinater mallorquí. Els seus bons resultats s'han aconseguit amb treball i dedicació, però també gràcies a un *savoir faire* que li ha permès arribar a fites com el Mont Ferrutx o el Muscat, vins de personalitat i prestigi. El celler va esser fundat el 1912 pel padrí, Melcion Oliver i Muntaner. Uns anys més tard, el 1921, va poder comprar el Celler de

Son Queló, a Petra, on ara hi ha les bodegues d'envelliment dels vins de la-

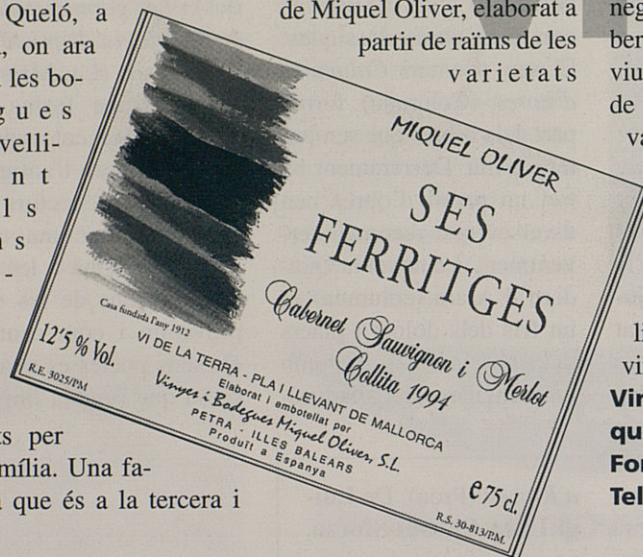
borats per la família. Una família que és a la tercera i

quarta generació vinatera: Miquel Oliver i els seus dos fills, Joan i Pilar.

"Ses Ferritges" és un dels acurats productes del celler de Miquel Oliver, elaborat a partir de raïms de les varietats

Cabernet Sauvignon i Merlot de les vinyes de Ses Ferritges, i envellit durant 24 mesos en bótes de roure americà. El resultat és un vi negre de color de cirera, cobert amb reflexos violacis vius, i d'un aroma complex de fruita madura, espècies, vainilla i vegetals. És un vi de bon beure, elegant, fi, molt agradable i apte per a qualsevol combinació gastronòmica. Un vi de qualitat a l'alçada del tastavins més exigent.

Vinyes i bodegues Miquel Oliver. Carrer de la Font, 26. 07520 Petra. Tel.: 561117.



Fills de n'Andreu Fiol i Bordoy, violers

Andreu Fiol i Montserrat pertany a una antiga nissaga d'artesans felanitxers. El seu pare ja construïa guitarres i guitarrons, i ell s'inicià en l'ofici de constructor d'instruments als 15 anys. És mestre violer per l'Institut Internacional de Violeria "Antonio Stradivari", de Cremona (Itàlia). La seva dona, Màngalida Roca, és mestra arquetera pel mateix institut. Tenen el taller a Felanitx, on Andreu Fiol organitza des de fa vuit anys els Seminaris Ciutat de Felanitx, que l'any passat es dedicaren a la tradició medieval guitarística mallorquina.

Les Illes Balears són un país que compta amb una antiga tradició constructora d'instruments, i Andreu Fiol parteix d'aquests fonaments per mantenir i acréixer el paper de les illes com a centre important de construcció

d'instruments musicals. Persones com la mestra violera Cristina Menzel i Sansó, a Portocristo, aporten també pes específic a aquest esforç, que està aconseguint un abast internacional i que es mereix un major suport de les institucions.



A l'obrador dels Fiol es construeix i es posa a punt tot tipus d'instruments musicals de corda pinçada, fregada i arquets, amb una atenció especial al quartet clàssic (violí, viola, violoncel i contrabaix). La feina de qualitat dels Fills de n'Andreu Fiol té un mercat obert a tot el món, aconseguit per la via de l'alt nivell artístic, i entroncant amb el gust per la recuperació dels instruments antics del Renaixement i el Barroc. Darrere les guitarres i

les violes d'aquests mestres, hi ha tota una tradició cultural que pren nova volada.

Fills de n'Andreu Fiol i Bordoy. Violers i conservadors d'antiguitats. Carrer de Sant Alonso Rodríguez, 6. 07200 Felanitx. Tel. 580019. Fax. 827430.



Consell de Mallorca
Foment i Ocupació

MALLORCA SOLIDARIA

El *Consell de Mallorca* destina anualment el **0,7%** del seu pressupost a projectes de cooperació i desenvolupament social, cultural i econòmic als països més necessitats.

FONS DE SOLIDARITAT

0,7%

PER EL TERCER MÓN

Tots els mallorquins expressam així el nostre compromís de solidaritat.



Consell de Mallorca

VINS DE LA TERRA
**PLA I LLEVANT
DE MALLORCA**



De la saó de la terra i de la feina del temps



La Qualificació **Vi de la Terra / Pla i Llevant de Mallorca**

és la garantia d'uns vins produïts a partir de vinyes cultivades
a la nostra comarca vitícola. Tota una varietat de vins
de producció controlada, amb una elaboració
característica del nostre clima, del nostre sol i sobretot,
de la nostra terra, reconeguts des de l'antiguitat.

Tastau-los. Amb tota garantia.

Producte
Balear 

La Qualitat,
també a l'alimentació



GOVERN BALEAR

Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria